

BYGGMESTEREN

FAGTIDSSKRIFT FOR BYGGEBRANSJEN | **UTG. 0216** | WWW.BYGGMESTEREN.AS

**Trenger
dyktige
tømrere
for å vokse**

**Forbereder
revolusjon
i heltre**

**Formalkrav
vraker års
praksis**

**Skal i gang
med hel
bydel**

PEUGEOT PARTNER

KÅRET TIL YRKESBILMESTER.

PARTNER fra kr 144.900,- eks mva

KAMPANJETILBUD!

**Parkeringsvarmer med tidsur
til kun kr 4.900,- eks mva**

TOUCHSCREEN MED DAB+

EURO 6-MOTORER

LASTELENGDE INNTIL 3,25 METER

GARANTI 5 ÅR/200.000 KM. Forbruk blandet kjøring fra 0,41 l/mil.CO₂-utslipp fra 108 g/km. Kampanjetilbud gjelder til og med 30/04-2016. Forbehold om trykkfeil. Bildet er illustrasjonsfoto, utstyr kan avvike. Importør Bertel O. Steen AS.

PEUGEOT PARTNER

MOTION & EMOTION

KLIKK HER
FOR MER INFO

PEUGEOT

BYGGMESTEREN

NR. 02-2016 - ÅRGANG 90

Utgitt av Byggforlaget AS

Sørkedalsveien 9,

Pb. 5475 Majorstuen, 0305 Oslo

Telefaks: 23 08 75 50

E-post: post@byggmesteren.as

REDAKSJON

PER BJØRN LOTHERINGTON

ansvarlig redaktør

Direkte tlf: 23 08 75 72

E-post: pbl@byggmesteren.as

CHRISTOPHER KUNØ

webansvarlig

Direkte tlf: 23 08 75 69

E-post: ck@byggmesteren.as

FORSIDEFOTO: Per Bjørn Lotherington

REDAKSJONEN AVSLUTTET: 5. februar

NESTE UTGIVELSE: 15. mars

ABONNEMENT / ANNONSER

ABONNEMENT

ÅSMUND HERFOSS

Direkte tlf: 23 08 75 78

E-post: aah@byggmesteren.as

ABONNEMENTSPRISER

Kr. 590,- pr. år. Medarbeidere/lærlinger/
studenter: kr. 360,- pr. år

ANNONSER

ANNE-GRETHER KROGDAHL

Direkte tlf: 23 08 75 70

E-post: agk@byggmesteren.as

ANNONSEFORMATER OG PRISER

Format (bredde x høyde) 4 farger

Oppslag (385x260 mm): 32.900,-

1/1 side (185x260 mm): 23.700,-

1/2 side (185x130/90x260 mm): 16.900,-

1/4 side (90x130/185x65 mm): 9.300,-

Bilag: 16.500 - 29.800,-

PRODUKSJON

GRAFISK UTFORMING: Almås Design

TRYKK: Zoom Grafisk

MEDLEM I FAGPRESSEN

Opplag: 5.823 (Fagpressens mediekontroll)

Antall lesere: 42.000 (tns gallup)

Forbruker- og mediaundersøkelse 2008)

Mest lest i byggebransjen!

Formalkrav gir yrkesforbud

Mange byggefirmaer har fått en kalddusj etter å ha søkt om ny sentral godkjenning i det siste. De har søkt og regnet med å få godkjenning slik de har fått tidligere, enten det er som utførende, prosjekterende eller kontrollrende.

I stedet har de fått avslag som oftest er begrunnet med at firmaet ikke har tilstrekkelig kompetanse til oppgaver innenfor de aktuelle ansvarsområdene. Dette på tross av at lignende oppgaver er løst uten problemer i en årrekke, og det ikke har vært noen endring i firmaets kompetanse. Det er verdien av kompetansen som brått er endret i den nye godkjenningen. Det er formelle krav til utdanning som gjelder.

I praksis betyr dette et yrkesforbud på viktige områder for mange. Eksempelvis mister en rørleggerbedrift 80 prosent av næringsgrunnlaget sitt fordi det ikke har ingeniører ansatt med 180 studiepoeng.

Byggmestre som i årevis har prosjektert boliger i tiltaksklasse 2, må skaffe seg en ingeniør med 180 studiepoeng for å gjøre det samme videre.

Byggmestre som har montert ventilasjonsanlegg i boligene de har bygd, må heretter hente inn en blikkenslagermester til det – om de er så heldige å få tak i en som er villig til «legomontering» av denne typen.

Den strengere praksisen kommer overraskende på en hel næring. Endringen er knapt registrert i høringen som pågikk på ettersommeren og høsten i 2014. De fleste har fått med seg det de trodde var viktigst om dette punktet i høringsnotatet. Det var forsikringen om at «Kravsnivået foreslås videreført med utgangspunkt i eksisterende tiltaksklasser. Tabellen (...) gir uttrykk for etablert praksis og tilsvarende i stor grad den som i dag finnes i veiledning til byggesaksforskriften.»

Avvikling av lokal godkjenning skulle ikke få betydning for bedriftene, lovte også kommunaldepartementet på forhånd.

På Dibks (Direktoratet for byggkvalitet) nettsider får pipa en annen lyd nå. I deres spørsmål og svar om sentral godkjenning, er svaret nei på spørsmålet om «lang og særlig kvalifiserende praksis kan kompensere for manglende utdanningsnivå». Svaret fortsetter: «Nytt fra 2016 er at man må fylle formalkravene, altså forskriftens minimumskrav for å kunne erklære ansvar. Foretak uten formell relevant utdanning kan derfor ikke påregne å få sin godkjenning fornyet.»

Vi tror de mange urimelighetene som kommer fram om hvordan dette slår ut, må føre til at praktiseringen av reglene blir endret. Ellers settes den nye sentrale godkjenningen i vanry, og så sant det er mulig, vil bedrifter i stedet erklære kompetanse i byggesaker.

Det må være utilsiktet, og er ikke til å leve med. Skal vi ha noe bygd i dette landet, og sørge for at gode byggebedrifter fortsatt kan stå for byggingen, må det tas snarlige grep.

«Årevis med godt leverte byggearbeider er plutselig null verdt.»

PER BJØRN LOTHERINGTON ANSVARLIG REDAKTØR

40

REVOLUSJON I HELTRE

For å vise at det er mulig å bygge et stort næringsbygg i heltre, har oppdragsgiveren bestilt en testmodell i 1:1. Finansparken i Stavanger er tegnet av de kjente arkitektene Helen & Hard, og Faber bygg har hatt jobben med å bygge modellen. Nå venter firmaet spent på en mulig fortsettelse.

Helen & Hard / SAAHA

28

SMÅ OG STORE HYTTE-BYGG FRA LAFTEHALLEN

Mye handler om hytter for Simostranda Stav & Laft AS. Firmaet har en bedre ordretilgang enn noen gang før, og har nok å gjøre i minst halvannet år framover. Tømmeret skjærer firmaet selv og tørker det helst gjennom to vårer. I laftehallen kan de jobbe med langt større hytter enn dette annekset.

INNHold 02/16

NYHETER

Formalkrav tar næringsgrunnlaget.....	8
Må få større gjennomslag i BNL.....	10
Kompetanse avgjørende for stor vekst.....	12
Skal i gang med en hel bydel.....	16
Feiret 25 år med blikket framover.....	18
Smånyheter.....	20

REPORTASJER

Mer enn nok å gjøre i Nord-Troms.....	22
Gøy å bygge med kvalitet.....	26
Håndverk fra stakk til seng.....	28

TØMREREN

Hytta er 55 år og så godt som ny.....	32
Byggeskikkpris til gjenskap sveiset.....	36
Tester ut revolusjon i heltre.....	40
Produktnyheter.....	44

KOMMENTARER

FIA's hjørne: Faglig uråd.....	47
--------------------------------	----

ALUMINIUMS-KLEDD ENEBOLIG

22

En enebolig kledd med aluminium, med en uvanlig bratt takvinkel og en stor glassfront, er den mest spesielle boligen Byggmester Tony H. Jensen AS noen gang har bygd. Den ligger på Ringvassøya i Troms, og er et av flere hus firmaet jobbet med i høst. Særlig krevende var det å avstive glassveggen, og bygge andre etasje som formelig henger fritt, uten stolper under.

VI GJØR DET IGJEN:

ENDA BEDRE ISOLASJONSEVNE!

PROFF **34**

Proff 35 blir til Proff 34. Det betyr at isolasjonsverdien er enda bedre enn før. GLAVA® Proff 34 har merkbart bedre isolasjonsevne enn andre standard-produkter i markedet.

**NY OG
FORBEDRET!**

KLIKK HER
FOR MER INFO

GLAVA® PROFF 34

Ekspert på norske forhold siden 1935

I Norge er det krevende å være best på isolering av bygg. Nettopp derfor bruker vi i GLAVA® mye ressurser på å utvikle produkter som er spesielt tilpasset og testet for norske forhold. I tillegg til å være bra å jobbe med, er vår glassull utviklet for å isolere best.

For norske forhold

NYHETER

To skritt mot ny mesterutdanning

OSLO: I dagene før jul kunne den nye mesterutdanningen blimester.com ta to viktige skritt videre: Den undertegnet kontrakt med Mesterbrevnemnda og med en daglig leder.

Nesten samtidig med at blimester.com undertegnet

avtalen med Mesterbrevnemnda om å drive mesterutdanning i åra som kommer, ble Jørgen Ofstad fra Hamar ansatt som daglig leder.

blimester.com er en ny-startet organisasjon stiftet av Murmesternes Landsforening og Byggmesterforbundet og

Formalkrav tar næringsgrunnlaget

OSLO: Forsikringer om at en fjerning av lokal godkjenning ikke skulle få konsekvenser for bedriftene, holder ikke mål. Strengere formalkrav fratar nå mange jobber de alltid har gjort.

AV **PER BJØRN LOTHERINGTON**
pbl@byggmesteren.as

Byggefirmaer og bransjeorganisasjoner har fått noen ubehagelige overraskelser fra Direktoratet for byggkvalitet de siste ukene. Byggefirmaene fordi de i den nye sentrale godkjenningen ikke får de samme godkjenningene som de har hatt før. Og bransjeorganisasjonene fordi dette skyldes en innskjerping i kvalifikasjonskravene.

Endringen kommer dessuten til tross for departementets forsikring om at ny ordning ikke skulle få konsekvenser for bedriftene da lokal godkjenning ble avviklet.

Byggebedrifter som tidligere hadde godkjenning til prosjektering og bygging i høyere tiltaksklasse, blir nå stengt ute på grunn av strengere praksis med formalkrav.

Søknader avvist

Mange byggefirmaer har overraskende fått søknader om godkjenning avvist innenfor områder de «alltid» har hatt godkjenning til. Formalkravene som stilles i den nye ordningen praktiseres strengere, og praksis og erfaring får ikke samme vekt som før.

Noen har mistet muligheten til å bygge i tiltaksklasse 2 fordi referanseprosjektene er for gamle. I noen tilfeller er prosjektene avvist fordi de er mer enn to år gamle, i andre tilfeller tre år. Mens Dibks kommunikasjonssjef sier at det er 12 år som skal gjelde.

Må være blikkenslager

Et byggefirma kommer i skikkelig knipe fordi det ikke lenger får montere ventilasjonsanlegg i eneboligene og rekkehusene de setter opp. Firmaet har montert slike anlegg selv i alle år, som de fleste andre byggmesterfirmaer, uten at det har vært noe

fem andre landsomfattende bransjeforeninger i bygg- og anleggsslagene. Bransjeforeningene er medlem av Byggenæringens Landsforening–BNL og medlemsbedriftene er tilsluttet NHO.

Avtalen som nå er inngått med Mesterbrevnemnda, åpner for at blimester.com allerede til høsten kan tilby mesterbrevundervisning i alle byggfag.

Jørgen Ofstad som er ansatt som daglig leder, er 46 år og kommer fra en stilling som seniorrådgiver i Utdanningsdirektoratet.

– Ofstad har i tillegg til god kunnskap om utdanningssektoren, bred bakgrunn fra en rekke arbeidsområder og engasjementer som er relevant for blimester.com, konstaterer styreleder i blimester.com, Jan Gunnar Madsen.

Nyansatt daglig leder Jørgen Ofstad (i midten) følger med på at styreleder Jan Gunnar Madsen og daglig leder i Mesterbrevnemnda, Johanne Wulfsberg-Gamre, signerer avtalen om framtidig mesterutdanning.

problem. Nå kreves det plutselig svennebrev i blikkenslagerfaget for dette.

Er firmaet ekstra uheldig, og ikke finner blikkenslagere i nærheten, risikerer det full stans. Det kan jo ikke fortsette å bygge boliger hvis de ikke får montert ventilasjonsanlegg i dem.

Taper næringsgrunnlaget

Et rørleggerfirma mister det meste av næringsgrunnlaget sitt som følge av disse bestemmelsene. Det har hatt ca. 80 prosent av markedet innenfor tiltaksklasse 2 og 3. Den tidligere godkjenningen har vært basert på mange års praksis som var mulig inntil ny ordning fra årsskiftet. Nå er det ingeniørutdanning fra høyskole med minst 180 studiepoeng som gjelder for prosjekterende i tiltaksklasse 2 og utførende i tiltaksklasse 3.

Tar opp med Dibk

Bransjeforeningene er hode-rystende til denne endringen. Byggmesterforbundet har saken på dagsordenen i et forestående møte med Dibks leder for den sentrale godkjenningen. Rørentreprenørene i Norge har tatt det opp i brev til departementet.

Forskjønnet i høringen?

Det som skjer med kvalifikasjonskravene i godkjenningen, ble varslet i høringen som ble gjennomført i 2014, men

det vakte ikke reaksjoner. Kanskje fordi endringen framstilles som minimal.

Det er fire utdanningsnivåer som gjelder, svennebrev, mesterbrev, ingeniør og sivilingeniør/sivilarkitekt.

I høringsnotatet skriver departementet «Formålet med forskriftsforslaget er ikke å endre dagens kravsnivå, men videreføre dette i forskrift med utgangspunkt i gjeldende tiltaksklasser.»

«Utdanning på høyskole- og universitetsnivå foreslås også angitt ved studiepoeng som viser omfanget på et studium.»

Videre heter det: «Det skal fremdeles være mulig å oppfylle kvalifikasjonskravene gjennom et realkompetansebevis. Realkompetansebevis dokumenterer utdanning på fag- og svennebrevnivå.»

Teori og praksis

Når forskriftene nå praktiseres i behandling av godkjenningssøknader, ser det ut til at realkompetansen får mindre betydning. Høyskoleutdanning godkjennes etter gitt antall studiepoeng. Mange av dagens ingeniører og arkitekter var ferdig med studiene lenge før studiepoeng ble innført. Nå er ikke eksamenspapirene gode nok fordi de mangler studiepoeng. ☒

– Utilsiktete ulemper av justeringene

OSLO: – Flere aktører i byggenæringen opplever at endringene i byggesaksforskriften og justeringer i praksis har medført utilsiktede ulemper, konstaterer Dibk.

– Direktoratet har fått flere henvendelser etter nyttår om vår praksis knyttet til godkjenningsordningen, sier kommunikasjonssjef Gro Maren Mogstad Karlsen i en e-post til Byggmesteren.

Ivareta intensjonene

Hun sier at Dibk nå gjennomgår saksbehandlingen for å sikre at de ivaretar intensjonen i endringene som trådte i

kraft ved årsskiftet, og forsikrer at de vil komme tilbake med mer informasjon og veiledning på nettsidene framover.

Dette svarer hun etter spørsmål fra Byggmesteren om godkjenningsordningen som flere opplever medfører yrkesforbud.

Vurdert eksempler

Kommunikasjonssjefen fikk oversendt to eksempler på firmaer som har mistet godkjenning på ansvarsområder som de inntil årsskiftet hadde godkjenning i. For begge gjaldt

det prosjektering i tiltaksklasse 2, som de har hatt som en del av levebrødet sitt i mange år. Kommunikasjonssjefen ville

Gro Maren Mogstad Karlsen er kommunikasjonssjef i Direktoratet for byggkvalitet. (Foto: Bård Gudim)

undersøke de to eksemplene for å se hva som lå til grunn for avslagene.

Etter å ha hatt eksemplene til vurdering i mer enn ett døgn, kommer det knappe svaret om at Dibk nå skal vurdere egen praksis.

Sier ikke når

Det vil komme endringer, men direktoratet vil ikke tidfeste dem nærmere enn å be om at vi følger med på nettsidene deres der informasjonen vil bli lagt ut. ☒

Må få større gjennomslag i BNL

OSLO: – Får vi ikke større gjennomslag for næringspolitikken i år enn vi gjorde i fjor, må vi vurdere å drive denne politikken selv, ikke fortsette å overlate den til BNL, mener Byggmesterforbundets styreleder.

AV **PER BJØRN LOTHERINGTON**
pbl@byggmesteren.as

– Som tillitsvalgte er vi forpliktet til å evaluere samarbeid med andre, hva vi legger ned i det og hva vi får ut av det. En slik evaluering gjelder også forholdet til Byggenæringens Landsforening, konstaterer Åsmund Østvold, styreleder i Byggmesterforbundet.

Han kommenterer Anders Frøstrup som i Byggmesteren i januar tar til orde for at forbundet vurderer samarbeidet med BNL.

Flere næringspolitiske tap

– Om vi bruker fotballterminologi, kan vi slå fast at vi næringspolitisk tapte 7-0 i fjor, sier han.

– Tapene handler om at ny sentral godkjenning ble innført uten at

forslagene i «Enkelt å være seriøs» ble tatt med. BNL har satt en frist ut dette året for å få flere av seriositetskravene på plass. BNL kunne nok presset hardere på for disse kravene i fjor, men vi må slå fast at det er regjeringen og Stortinget som vedtar politikken, sier Østvold.

Oppdrag uten ansatte

De anbefalte reglene for offentlige anskaffelser, som ikke stiller klare krav om egne ansatte i bedriftene, er et an-

net punkt Østvold og Byggmesterforbundet reagerer på. BNL utarbeidet disse reglene sammen med Fellesforbundet, KS (kommunens organisasjon) og Difi (direktoratet for innkjøp og IKT) på seinhøsten.

– Det er EBAs (Entreprenørforeningen Bygg og Anlegg) holdning at entreprenørene kan få oppdrag uten å ha egne ansatte, og vi deler ikke det standpunktet. Vi burde blitt rådført før BNL ga sin tilslutning, mener Østvold.

Saker å samarbeide om

Han opplyser at forbundet og EBA skal møtes «i nær fremtid» for å avklare hva det er enighet om og hva det er ue-

nighet om, hvilke saker de kan jobbe sammen om og i hvilke saker de må drive

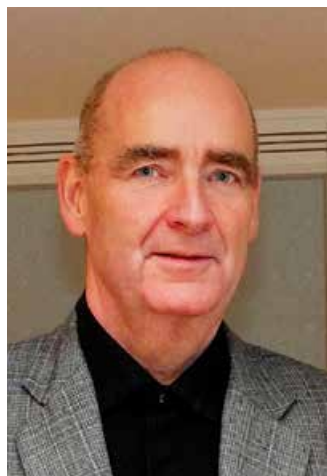
hver sin politikk.

– *Hva regner du med kan komme ut av et slikt møte?*

– Det kan jeg ikke spekulere i. Vi møter med et åpent sinn, fastslår Østvold.

– *Blir forbundets samarbeid med BNL også en del av dette?*

– Ja, det vil det være. Vi har tidligere hatt en diskusjon om forholdet til BNL, og fikk godt gjennomslag for våre saker i 2013 og 2014. Vi retter oss selvfølgelig etter demokratiske spilleregler og aksepterer flertallsavgjørelser selv om vi

– Vi arbeider med å avklare det politiske grunnlaget for samarbeid med BNL, sier Åsmund Østvold, styreleder i Byggmesterforbundet

skulle være uenige i dem. Men vi forlanger å bli rådspurt i viktige saker, og det har vi løpende samtaler med BNL om, sier Østvold.

Krever en prosess

Han registrerer uro blant medlemmer om den nye sentrale godkjenningen og hvilke utslag den kan få, men vet ikke om flere vil følge Frøstrup i et eventuelt krav om å vurdere samarbeidet med BNL.

– Styret arbeider med å avklare det politiske grunnlaget for samarbeidet. Det primære ønsket er at våre saker får støtte på høyest mulig nivå, og der burde BNL være den beste arena. Om det er grunnlag for det, er noe styret arbeider med å avklare, sier Østvold. ☒

Folksomt på møte om nye regler

GRAN, HADELAND: Selv om ny sentral godkjenning er innført fra årsskiftet, gjelder bedriftens «gamle» godkjenning inntil den løper ut.

Det var en av de gode nyhetene vel 50 bransjefolk fikk med seg da Gran og Lunner kommuner i Oppland holdt fagkveld i slutten av januar. Møtet handlet om den nye sentrale godkjenningen, opphør av lokal godkjenning og nye byggeregler.

Ansatte fra de to kommunene orienterte om de ulike nyhetene og hvilke virkninger de får for bedriftene.

Større ansvar

Jo Daniel Storengen i byggesaksavdelingen i Gran kommune, la vekt på at ansvarlig søker får et større ansvar som følge av at lokal godkjenning har opphørt.

Ansvarlig søker skal sørge for at alle som er involvert i byggesaken erklærer ansvar og dokumenterer sine kvalifikasjoner.

Ansvarlig søker må også stå ansvarlig for om det er ansvarsområder som mangler dekning.

Han sa det er fullt mulig å sende inn en rammesøknad uten at alle ansvarlige er på plass. Når det derimot søkes igangsettingstillatelse, anbefalte han at alle ansvarserklæringer er med.

Les mer på
www.byggmesteren.as

Næringspolitisk tapte vi 7-0 i fjor

Innovation
that excites

Zero Emission

STORE FORDELER – LAVE KOSTNADER – NULL UTSLIPP. CHECK!

KLIKK HER
FOR MER INFO

Din virksomhet er viktig for oss. Derfor jobber vi kontinuerlig med innovasjon for å gjøre din bedrift enda mer effektiv. Ikke bare vil den 100% elektriske e-NV200 spare deg for penger, den lar deg også jobbe i ro og fred. Det er mange fordeler ved å velge en elbil, noen av dem er:

- 50 % firmabilbeskatning
- Under 20 øre per kilometer
- Fritak for bomavgifter
- Gratis parkering på offentlige parkeringsplasser

1,99 % KAMPANJERENTE

**100% ELEKTRISKE NISSAN e-NV200 VAREBIL. CHECK!
GJØR VERDEN ELEKTRISK.**

Se nissan.no eller søk på Nissan e-NV200 VAREBIL.

NISSAN e-NV200 VAREBIL KAMPANJEPRIS

FRA 199 900 KR (SPAR 10 000 KR)

INKLUDERT UTSTYRSPAKKE VERDI 10 600 KR:

- Hurtiglading for 2 000 kr fra Fortum Charge & Drive
- Komplette vinterhjul

WÜRTH INNREDNING

KUN 11 700 KR eks mva (Veil. pris 16 540 kr eks mva)

Kompetanse avgjørende for stor vekst

EIDSVOLL: - Høy kompetanse blant tømrerne gjør at vi lykkes med digital byggeplass, effektiviserer driften og oppnår en så god vekst, fastslår Jon-Olav Sigvartsen.

I boligfeltet Vestenga i Eidsvoll har JOS Bygg satt opp eneboliger og tomannsboliger for kunder.

AV **PER BJØRN LOTHERINGTON**
pbl@byggmesteren.as

Han leder Norgeshus JOS Bygg som han startet for snart 16 år siden da han bare var 20 år gammel. Firmaet har opplevd en formidabel vekst de siste fem åra. Omsetningen hadde økt fire ganger da den nådde 70 millioner kroner fjor.

Han har organisert firmaet med tre prosjektledere inne og mesterutdannete ledere på de fleste byggeplassene ute. Det har gitt dem full uttelling for Norgeshus' digitale styrings-system som Sigvartsen har vært med på å utvikle.

Snart 10 mestre

– Nå er vi seks mestre her i bedriften, og fire andre som er

i gang med mesterutdanning, forteller han.

Rekrutteringen skjer med lærlinger som gjerne er blitt kjent med firmaet ved utplassering da de gikk på skolen.

Til tider er det også behov for å leie inn håndverkere. De blir i tilfelle plassert på lag med andre som har nødvendig erfaring og kjenner firmaets måter å bygge på.

– Det er sånn vi vil vokse. Med fagfolk og på en kontrollert måte slik at nye folk blir en del av kulturen vår, forklarer Sigvartsen.

Noen foretrekker serier

Alle hus og leiligheter bygges på plassen, på kjente måter med prekutt. Elementer og

HETESTE BOLIG-MARKED I 2015

Akershus fylke hadde den høyeste boligbyggingen i fjor, boligbyggerne i fylket sto for nesten 20% av igangsettingen her i landet. Akershus var også det eneste fylket med høyere boligbygging enn et beregnet behov. I 2015 ble det igangsatt ca 6.000 enheter, mens beregnet boligbehov er vel 5.000. Nybyggingen var dobbelt så stor som i 2014.

(Kilde: Boligprodusentenes Forening)

seksjoner har de ikke tatt i bruk.

Som tømrermesterfirmaer flest, har også Norgeshus JOS Bygg ansatte med kvaliteter på ulike områder. Noen foretrekker rehabilitering og service, og jobber med det i en serviceavdeling, andre bygger gjerne serier, og blir prioritert når det bygges leiligheter. Noen har sans for de krevende eneboligene som gir dem nye utfordringer nesten daglig, og blir helst brukt til det.

Midt i honningkrukka

Markedet i kommunene rundt Gardermoen er som ei honningkrukke. Firmaet har derfor flere prosjekter rundt om i Eidsvoll, Hurdal,

Nannestad og Ullensaker.

Mye bygges på oppdrag, men de legger også ut mindre felt med tomter og valgfrie eneboliger.

Til sammen har firmaet solgt tomter og boliger for 80-90 millioner kroner som skal bygges i disse kommunene i år.

– Vi er i et godt marked, men konkurransen er skarp. Vi klarer oss godt fordi vi har truffet i markedet med det vi setter i gang, sier Sigvartsen.

Som eksempel nevner han et leilighetsprosjekt med til sammen 16 enheter. Det er det første de bygger av denne typen boliger. Etter at de gikk forsiktig ut med håp om å

selge halvparten før de begynte å bygge, ble 14 av 16 solgt på kort tid, før byggingen kom i gang. Her var kombinasjonen pris, boligtype og beliggenhet rett ved et stoppested for toget, helt avgjørende.

– Skulle det butte imot, kan ansatte flyttes til andre oppgaver. Blant annet er de tre prosjektlederne mestre som er vant til å produsere. Blir det mindre for dem å gjøre på kontoret, kan løsningen være å flytte dem ut i produksjonen igjen, forklarer Sigvartsen.

Lønnsomt i kjede

Etter å ha bygd boliger med egenutviklet boligkatalog noen år, ble JOS Bygg for-

– Vi kan takke tilknytning til Norgeshus for at vi har vokst så kraftig, mener Jon-Olav Sigvartsen.

FAKTA

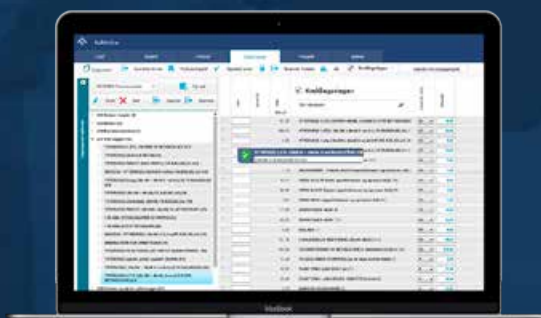
NORGESHUS JOS BYGG AS, EIDSVOLL

Etablert i 2000 av Jon-Olav Sigvartsen som eier og leder det. Forhandler i Norgeshus fra 2010, beste forhandler 2 ganger. Aktiv deltaker i utviklingen av kjedens digital byggeplass. Formidabel omsetningsvekst, fra 18 til 70 millioner på fem år. Bygger boliger i kommunene rundt hovedflyplassen på Gardermoen. 26 ansatte, seks med mesterbrev, fire i mesterutdanning, to lærlinger. Jon-Olav Sigvartsen presentert som «byggmestrenes wonderboy» på NHOs årskonferanse, styremedlem i den statlige utredningsgruppa Bygg21, leder sone øst blant forhandlerne i Norgeshus. Nylig valgt inn i NHO's Forum for mindre bedrifter.

TRYGG KALKYLE MED

KalkOnline er et enkelt kalkulasjonsverktøy som gir deg full kontroll på byggeprosjektene.

- ✓ Kalkulør med riktig grunnlag
- ✓ Sikker lagring og deling av data
- ✓ Prosjektmalene du trenger
- ✓ Markedets beste tidbok!
- ✓ Direkte tilgang til NOBB
- ✓ Proffe rapporter

LES MER OG BESTILL PÅ
WWW.KALKONLINE.NO

BYGGMESTERFORBUNDET

KLIKK HER
FOR MER INFO

Eplehageutbygging med fem enheter for grunneier. De bygges som såkalte konseptboliger med fastsatte materialvalg og løsninger som skal gi effektiv produksjon og lavere kostnader.

handler i Norges hus i 2010.

– Et lykketreff som har medvirket til den store veksten vi har hatt. Uten Norges hus, ville firmaet fortsatt ligget med en omsetning på ca. 20 millioner kroner i dag, mener han.

Den største gevinsten har vært med verktøy til å digitalisere byggeplassen. Sigvartsen har nedlagt atskillige timer i prøving og utvikling av dette, og ser etter hvert at det effektiviserer prosjektledernes hverdag slik at de rekker å følge opp flere prosjekter på en god måte.

– Det koster å være med i kjeden, men det betaler seg, er han overbevist om.

– Kjeden har fagfolk innen de fleste områder som vi bru-

ker til å planlegge, tegne og prosjektere boliger og til markedsføringen. Vi er omtrent 100 forhandlere i kjeden som jeg ser som mine sparringpartnere. Som forhandlerens representant i sone øst, møter jeg kolleger flere ganger i året, og lærer mye av det.

Lærerike verv

Jon-Olav Sigvartsen har et prestisjefyllt verv som medlem i Bygg21. Han er eneste byggmester blant seks store entreprenører og andre ledere i det statlig oppnevnte utvalget. Bygg21 skal medvirke til at «næringen realiserer sitt potensial ved å bli mer kunnskapsbasert og effektiv» heter det blant annet i mandatet.

Tømrer Jon Erik Davidsen og prosjektleder Steffen Dahlen «snakkes» oftere digitalt enn ansikt til ansikt på en byggeplass.

Han er også aktiv i NHOs forum for mindre bedrifter. Begge vervene er veldig lærerike, konstaterer han.

– Jeg får høre om hvordan

andre virksomheter blir drevet og tar det med meg i arbeidet for å bedre vår egen drift, sier han. ☒

30.000 nye boliger i 2015

OSLO: Igangsettingen av nye boliger endte på 30.000 enheter i fjor. Salget var like godt, så 2016 kan også bli et godt boligår, mener Boligprodusentenes Forening.

– En igangsetting på over 30.000 er det høyeste på flere år, kommenterer Per Jæger, administrerende direktør i

Boligprodusentenes Forening. Høyest boligbygging er det nå i Akershus med en andel på nesten 20 prosent av den totale igangsettingen. Rogaland og Hordaland følger på de neste plassene, hver med vel 11 prosents andel.

Går fortsatt godt

– Næringen går fortsatt godt, nedgangen i Rogaland er ikke så omfattende som den framstilles. Det er et tankekors at Rogaland har en større andel

av totalen enn Oslo, til tross for nedgangen i oljeindustrien, poengterer Jæger.

Leiligheter øker mest

Totalt sett økte igangsettingen av nye boliger med 19 prosent i 2015 sammenlignet med 2014. Det er igangsetting av leiligheter som øker mest med 38 prosent, mens eneboliger og småhus ligger på samme nivå som i fjor. 54 prosent av det som ble igangsatt i 2015, var leiligheter, sier Jæger.

Salget gikk også opp med 19 prosent sammenlignet med 2014.

Bankene har nøkkelen

– Det avgjørende for at boligbyggingen blir så god som salget indikerer, blir hvordan bankene kommer til å oppføre seg. Regjeringen har pålagt Husbanken å være mer bank for sosiale boliger enn nye boliger. Det kan skape problemer om de private bankene går på tap og strammer inn, advarer Jæger. ☒

«Mobilt Bredbånd fra ice.net har sikret oss økt tilgjengelighet i samtlige servicebiler og i en rekke anleggsmaskiner»

ANDERS RØIL, BUSINESS DEVELOPMENT MANAGER I PON EQUIPMENT

Effektiviserer med trådløse routere

Pon Equipment er raske til å løse kundenes behov og har hundre servicemekanikere ute i felten fordelt på hundre biler. «Vi gikk til anskaffelse av 120 trådløse bredbåndsroutere fra ice.net, og valgte å installere ice.net i samtlige servicebiler», sier Anders Røil, business development manager i Pon Equipment.

Les mer om oss og våre kunder på ice.no/bedrift – eller ring oss på **08200**

ICE.NET ER NÅ EN KOMPLETT TELEKOMLEVERANDØR TIL DIN BEDRIFT

MOBIL-
TELEFONI

MOBILT
BREDBÅND

M2M
LØSNINGER

ice.net bedrift

**KLIKK HER
FOR MER INFO**

Fenstad Bygg AS på Jessheim

Skal i gang med en hel bydel

- Disse flerfamiliehusene som vi bygde ut i to byggetrinn, ligger i Gystad vest, i forlengelsen av Gystadmarka som vi nå skal i gang med, sier Trygve og Pål-Anders Johnsen.

JESSHEIM I AKERSHUS: I snart 50 år har Trygve Johnsen og Fenstad Bygg AS bygd eneboliger rundt om på Romerike. Nå går de snart i gang med en ny bydel sammen med Bori Utvikling AS og Romerike Sentrum AS.

AV **PER BJØRN LOTHERINGTON**
pbl@byggmesteren.as

– Utbyggingen i Gystadmarka vil gi bedriften mulighet til å opparbeide seg ny kompetanse og utvikle seg til å mestre boligbygging på nye måter som vil kreves i framtida, mener grunnlegger og styrelser Trygve Johnsen.

– Vi har bygd mange eneboliger opp gjennom tidene, og er gode på det. Etter hvert er det også blitt tomanns- og flermannsboliger, og ei blokk med 36 leiligheter. Nå ser vi at det er den veien det går. Kommunene legger knapt ut områder til eneboliger, det skal bygges tett og høyt, og sentrumsnært.

Det krever en noe annen kompetanse enn det vi har, og

den må vi skaffe oss for å være med på boligbyggingen i åra som kommer, sier Johnsen.

470 mål tomt

Langsiktig satsing gjennom utviklingselskapet Romerike Sentrum AS, der Johnsen gjennom sine firmaer er største eier, sikrer dem førsterett til å bygge boligene i den nye bydelen Gystadmarka rett utenfor Jessheim sentrum.

– Vi skal ikke bygge alt, men har førsterett og skal ta det som vi makter å gjøre, sier Johnsen og sønnen Pål-Anders Johnsen som er salgskonsulent for Mesterhus Romerike i Fenstad Bygg AS, og daglig leder i Øvre Romerike Eiendom AS.

– Her skal det være både

kjedete eneboliger, rekkehus, lavblokker og blokker, og vi vil være med på det som er naturlig for oss, og som kan gi oss økt kompetanse og utviklingsmuligheter, utdyper de.

Firmaet har erfaring med ei boligblokk, Vormsund brygge,

som ligger flott til ved elva Vorma.

– Mesteparten av våre byggeoppdrag har vi hittil utført med egne fast ansatte tømrere. I utbyggingen som også vil omfatte mye grunn- og betongarbeider, og innkjøpte entrepriser, ser vi at det trengs enda mer kompetanse på de områdene. Den kompetansen må bedriften skaffe seg til kommende utbyggingsoppgaver.

Hus til 9.000 personer

Fullt utbygd skal Gystadmarka gi husrom til 8.-10.000 innbyggere. I området Fenstad Bygg AS skal utvikle sammen med boligbyggelaget BORI, (Romerike Boligbyggelag) vil det dreie seg om ca. 1.800 enheter.

Det skal bygges i løpet av ca. 15 år. Til sammenligning har Fenstad Bygg satt opp 1.500-2.000 enheter i løpet av 47 års drift.

Langsiktighet og kapital

– Langsiktighet og kapital er helt avgjørende for å komme i posisjon til sånne utbyggingsområder, understreker Trygve Johnsen.

– Den første opsjonsavtalen i dette området, skrev vi allerede i 1993. Siden har vi inngått flere opsjonsavtaler med grunneiere. Vi har også kjøpt omtrent halvparten av det arealet der vi snart skal til å bygge.

– Vi har dessuten måttet

Vormsund Brygge i Nes kommune er bygd med betong i etasje- og leilighetsskille, og ble ferdigstilt i 2013. Den er det største firmaet har bygd, og her ble underentreprenører brukt til blant annet betongarbeider.

jobbe aktivt politisk. Området kom ikke med i kommunens planer for ca 10 år siden. Det er gjennom flere perioder utarbeidet forskjellige mulighetsstudier. Til slutt ble det invitert til en arkitektkonkurranse der vinnerutkastet dannet grunnlaget for det som skal bli den nye bydelen. Den skal inneholde ulike typer boliger og forskjellige service-tilbud, kirke, barnehager, skoler, idrettsanlegg, ishall – og en stor park med planlagte vannspeil og aktiviteter.

Inn i boligbyggeprogrammet

– Ullensaker kommune har også økt takten i boligbyggeprogrammet fra 400 til 500

De første husene blir bygd på Fjellfoten.

boligheter i året, og området Gystadmarka er tildelt en kvote fra neste år. Det er viktig for utbyggingstakten i dette området at det tildeles tilstrekkelige kvoter, slik at vi har forutsigbarhet i forhold til investering i infrastruktur.

– Ca 80 prosent av boligbyggingen i Ullensaker kommune er planlagt å skje i eller rundt Jessheim sentrum. De resterende ca. 20 prosentene skal bygges på Kløfta, Nordkisa og Borgen.

Ta vare på flere

– Selv om Gystadmarka blir viktig for oss, skal vi også ivareta kunder i andre deler av markedet, forsikrer far og sønn Johnsen.

– Vi er i gang med å bygge Fjellfoten ved Årnes med 110 enheter, ett felt i Nannestad med 35 enheter og ett i Fenstad med 25 enheter.

Ved bygging av enkle boliger, selger vi gjerne mens vi bygger. Da kan vi vise fram hvordan boligen og området blir. Ved store boligblokker og binding av mye kapital, er det aktuelt med noe forhåndssalg.

FAKTA

FENSTAD BYGG AS, JESSHEIM

Etablert som Fenstad Byggmesterforretning i 1968 av Trygve Johnsen som fortsatt er arbeidende styreleder.

Brødrene Bjørn og Per er deleiere, Bjørn er daglig leder i firmaet, Per er byggeleder.

Eier Øvre Romerike Eiendom AS med Pål-Anders Johnsen som daglig leder. Sammen er det 25 ansatte i firmaene og de omsatte for 110 millioner kroner i 2014.

Bygger nytt og rehabiliterer i kommunene Ullensaker, Nannestad, Eidsvoll, Gjerdrum.

Opplæringsbedrift med lærlinger og faste ansatte tømrere.

Medlem i Mesterhus siden 1972, driver Mesterhus Romerike.

Medlem i Byggmesterforbundet.

SE FILM PÅ YOUTUBE

Fenstad Bygg, Fjellfoten <https://youtu.be/X7JitQnDi64>

Fenstad Bygg, Gystadmarka <https://youtu.be/Xkm1Gnb0ZPY>

Lydkrav i trehus

– Vi bygger helst med tre også når det er flerfamiliehus, men opplever noen ganger at preaksepterte løsninger med trekonstruksjoner, spesielt i etasjeskille, ikke oppfattes som gode nok. Selv om vi oppfyller kravene i anvisningene og beviser det gjennom mål-

inger, kan kunder hevde at de hører mer lyd enn forventet fra naboene. Det synes vi ikke er tilfredsstillende og vurderer andre løsninger. Dette er også et kostnadsspørsmål, men det skal i dag svært lite til før slike negative opplevelser omtales i digitale medier. ☒

OBOS er landets største boligbygger

OSLO: I 2015 slo boligselskapet OBOS alle boligbyggerne i landet. Selskapet fikk igangsatt 1.230 nye boliger og ble dermed størst, seks enheter foran nestemann, Mesterhus.

Norbohus og BlinkHus fulgte på de neste plassene. De høye igangsettings-tallene for OBOS teller ikke med datterselskapet Block Watne som alene igangsatte 734 enheter og endte

på niende plass blant boligbyggerne.

Alle vokser

Alle boligbyggerne hadde vekst i 2015 sammenlignet med 2014, og OBOS vokste

mest med 341 enheter.

Systemhus som hadde nest størst økning, økte med 243 enheter, og endte på åttende plass med 804 enheter. Block Watne, Nordbohus og Byggmann økte alle med over 200 enheter.

Boligprodusentenes Forening og Prognose-senteret utarbeider denne rangeringen hvert år.

De ti største i 2015

Boligbyggernes topp 10 liste i 2015 med tall for 2014 i parentes:

1. OBOS 1.230 (889)
2. Mesterhus 1.224 (1.103)
3. Nordbohus 1.096 (877)
4. Blink Hus 1.071 (989)
5. Byggmann 1.070 (859)
6. Norgeshus 891 (735)
7. Selvaag Bolig 858 (757)
8. Systemhus 804 (651)
9. Block Watne 734 (501)
10. BoligPartner 673 (509)

Alle medlemmer som har vært med i kjeden siden starten for 25 år siden ble også tatt opp på scenen – sammen med de to super-veteranene på kjedekontoret: Kjedeadministrator Sissel Wikan og marketingsjef Ottar Hansen. (Foto: Bygger'n)

Feiret 25 år med blikket framover

TRONDHEIM: Nylig feiret de 93 medlemmene i Bygger'n at de vokste 7,5 prosent i 2015. Nå satses det på nytt e-handelssystem og fagkompetanse for å ta markedsandeler i et stadig tøffere marked.

AV **CHRISTOPHER KUNØE**
ck@byggmesteren.as

– Først og fremst skiller vi oss ut ved å ha fagfolk som både kan være gode samarbeidspartnere for byggebransjen og veilede forbrukerne, sa kjededirektør Christine Holm til Byggmesteren.

Fra 23 til 93 medlemmer
Byggevarekjeden er kommet langt siden 1991. I Trondheim fylte medlemmene opp storsalen på Royal Garden. Smilene satt løst hos alle de som hadde jobbet hardt og visste det. Nå var det på tide å feire og se framover.

Kjededirektør Christine Holm kunne vise til en imponerende vekst i 2015 på 7,5 prosent og en totalomsetning som passerte 4,3 milliarder.

Kjedens husleverandør, HIBA Hus, kan se tilbake på et strålende år: De 55 forhandlerne solgte 18 prosent flere boliger enn i 2014, lønnsomheten er god og seks nye

forhandlerne sluttet seg til. Halvparten av oppdragene til HIBA ifjor var unike og individuelle løsninger. Kundene tar utgangspunkt i kataloghuset men vil ha siste ordet.

Ute i Bygger'n butikkene gjøres det en stor innsats for å selge ferdige løsninger til krevende forbrukere som har dårlig tid. Et av eksemplene som Holm viste til, var hvordan to tegnere i Bygger'n har bidratt til en salgsøkning på hele 43

prosent av kjøkkenløsninger i kjeden ifjor.

Vil vokse i tøft marked

– De som trodde at det skulle bli færre byggevarekjeder i Norge, har tatt feil, sa Holm til medlemmene.

Kjededirektøren viste hvordan Bygger'n må hevde seg fremover mot sine faste konkurrenter og noen av Europas giganter. Blant de viktigste tiltakene er lanseringen av

et nytt e-handelssystem som gjør byggevarer og løsninger tilgjengelig døgnet rundt hele året via PC, mobil og nettbrett.

Den nyheten er også interessant for proffkundene: En byggmester kan utarbeide et komplett tilbud til kunder inne i løsningen, beregne mengder og materialpriser og generere et profit tilbud på kort tid. Kjeden ser også nye muligheter innen salg av elementer og pre-cut.

Øker tilgjengeligheten

– Vi må bli mer tilgjengelige på nett og ute i butikkene, sa Holm. I 2016 skal Bygger'n øke fokus på digitale kanaler og fortsette å bygge lojalitet via klubbkonseptet sitt, byggekontoer og sosiale medier.

– Vi øker fokuset på effektive løsninger og de gode historiene der forbrukerne får løst sitt behov hos oss, sa Holm. Hun viste til at mange forbrukere nå liker å tegne egne løsninger med kjedens beregningsverktøy innen kjøkken og materialer. Det er sånne løsninger som er bra for butikk og kunde.

På tross av vekst i omsetning og medlemmer, ga Holm salen klar beskjed: Byggevarekjeden fortsetter sin satsing på opplæring og videreutvikling av fagkunnskapen hos alle ansatte i Bygger'n.

2016 blir ikke et hvileår. ☒

Bygger'n Teigen på Husnes i Hordaland vant tittelen Årets medlem. Prisvinnerne (f.v.) Edvin, Even og Ørjan Teigen med kjededirektør Christine Holm. (Foto: Bygger'n)

**NYMALT
NYHET!**

DRYGOLIN-KLEDNING RETT PÅ VEGGEN!

Nå får du Moelven Heftig Kledning med ny og forbedret overflate,
industrielt behandlet med Visir og Drygolin Ultimat.

Det beste fra Moelven og det beste fra Jotun!

+

Spør etter Drygolin-kledning hos din nærmeste byggevareforhandler

www.moelven.no | www.jotun.no/industri

KLIKK HER
FOR MER INFO

MOELVEN[®]

- Enklere hverdag med oss

LILLESTRØM: Enklere og mer effektiv hverdag med bedre lønnsomhet, er målet med Maxbo Proffs nye proff total-løsning. Lanseringen skjedde foran 1.300 proffkunder med ansatte på byggevarekjedens store proffmesse på Lillestrøm midt i januar.

– Vi vet at produktiviteten daler i næringen og at myndighetskrav og krevende

kunder gjør hverdagen tøff for proffkundene. Derfor lanserer vi totalløsningen som vi lover stadig å forbedre, sa Cathrina Stautland, direktør for drift og utvikling i Maxbo.

– Med dette svarer vi på krav fra kundene, la Freddy Eriksen, direktør for Maxbo Proff, til.

– Vi er gode til å levere, men kommer nå med gode systemer for det som skjer både før og etter byggeprosessen, fortsatte han.

Foto: MAXBO

Reiste seg fra asken og ble best

LILLESTRØM: Den er ikke blant de største byggevarebutikkene i MAXBO-kjeden, men antakelig var det MAXBO Kongsvinger som imponerte flest kolleger på årets kjedekonferanse midt i januar.

Byggevarehuset ble herjet av brann i april i fjor, og hadde bare et halvt varehus intakt. Likevel klarte de å øke omset-

ningen «formidabelt» og oppnå lønnsom drift i et år hvor alt kunne gått galt, sa prisutdelerne da byggevarebutikken ble kåret til kjedens beste i klassen omsetning under 50 millioner kroner. På bildet er prisvinnerne fra Kongsvinger: Richard Overåsberget, June Ødegård, Lars N. Nilsen, Synnøve Holseter og Even Aurbakken.

Litt enklere Enovatilskudd

TRONDHEIM: Boligeiere kan nå få penger tilbake fra Enova om de oppgraderer boligen til TEK 10 energistandard. Målet er å få flere til å energioppgradere når de rehabiliterer.

Har huseier gjennomført en oppgradering opp til dette nivået i løpet av de siste 18 månedene, kan han ha rett til 100.000 kroner i tilskudd, melder Enova.

De som er enda mer ambisiøse og oppgraderer til lav-energinivå eller passivhusnivå, kan få henholdsvis 125.000 kroner og 150.000 kroner i tilskudd. Enova vil fortsatt ikke prioritere å gi økonomisk støtte til isolering og bytting av vinduer når det gjøres som enkelttiltak.

– Det blir fortsatt for dyrt for de fleste å foreta oppgradering av hele boligen i én omgang, sier administrerende direktør Jon Sandnes i BNL (Byggenæringens Landsforening). Han er redd de siste endringene i Enovatilskuddet ikke vil utløse noe stort volum energieffektivisering målt i kWh.

– BNL vil derfor fortsatt arbeide for at skrittvis, men ambisiøse, energieffektiviseringstiltak på bygningskroppen blir en del av den rettighetsbaserte støtteordningen og den nye skattefradragordningen, sier Sandnes.

Oslo viser vei for yrkesfagene

OSLO: Flere unge i hovedstaden velger nå yrkesfag, og stadig flere får læreplass. I 2015 var Oslo det fylket som formidlet flest unge søkere til læreplass, i forhold til antall søkere.

Stadig flere unge får øynene opp for yrkesfag, og pilene peker markant oppover i yrkesfagene. I fjor fikk over 80 prosent av søkerne læreplass, skriver NHO på sine nettsider.

Suksessformelen ligger i godt opplysnings- og rekrutteringsarbeid samt tett formidlingsarbeid mellom skolene og næringslivet.

Laftekurs med tilskuere

FAGERNES: Ett av kursene Valdresmusea arrangerer i år, blir et laftekurs utendørs og åpent for interesserte, på den flotte skiferplassen i Fagernes.

– Kurset holdes midt i april, og vi legger opp til å avslutte kurset med markedsdag lørdag 16. april, forteller arrangøren, bygningsvernrådsgiver Odd Arne Rudi. Han regner med at flere håndverkere blir med på markedsdagen for å vise fram sine fag og produkter. Lokale matprodusenter kommer nok også.

Laftekurset holdes av en av nestorene i lafting, Henning Olstad. Deltakerne har gjerne ulik bakgrunn. Noen er fagfolk som vil friske opp laftekunnskapen, andre er uten særlig laftekunnskap fra før. Lignende kurs er arrangert to ganger tidligere, og 17 deltakere har vært med hver gang.

Påmelding og informasjon finner du på valdresmusea.no.

Mitsubishi L200

Setter en ny standard.

Pris fra utrolige kr
307.900,-*

KLIKK HER
FOR MER INFO

GARANTI
5 ÅR
100.000km

Arbeidsjern med personbilkomfort.

Mitsubishi L200 er en råsterk pickup med 181 hk/430 Nm og tilhengervekt opptil 3,1 tonn. Samtidig er bilen svært komfortabel, med myke kjøreegenskaper og masse utstyr. L200 leveres med behagelige, justerbare skinnseter, justerbart teleskopratt, stabilitetskontroll, traction control, regnsensor og cruise control, ryggekamera, DAB+ radio og kjørecomputer. Instyle+ kommer også med Bi-Xenon hovedlys. L200 passer perfekt for tøffe, norske forhold og setter en ny standard for sin klasse med rekordlave utslipp (169 CO₂ g/km) og rekordlavt forbruk (0,64 l/10 km).

L200 4WD Club Cab fra kr **307.900,-*** L200 4WD Double Cab fra kr **324.800,-***

Ta kontakt med nærmeste forhandler for å avtale prøvekjøring.

Mitsubishi.youdrive.

FOR NÆRMESTE FORHANDLER RING 23 37 61 00 *Veil. pris pr. 01.01.2016 levert Drammen inkl. mva og leveringsomkostninger. Frakt til forhandler utenfor Drammen og årsavgift kommer i tillegg. Forbruk: 6,4-7,2 l/100 km variert kjøring. CO₂-utslipp: 169-189 g/km. Utstyrsdetaljer kan avvike fra standard. Med forbehold om trykkfeil.

Mer enn nok å gjøre i Nord-Troms

KARLSØY: Byggmester Tony H. Jensen AS driver allsidig, men satser mest på nye eneboliger. Ordrebøkene er fulle fram til høsten.

AV **STEIN BAY STYRVOLD**
post@byggmesteren.as

– Markedet er godt om en er fleksibel, framhever Tony H. Jensen. Firmaet har base på Hansnes på Ringvassøya, en times kjøring fra Tromsø. Det møter konkurranse lokalt fra tre byggmesterbedrifter.

– Vi er fullbooket i alle fall fram til høsten. Blant annet skal vi reise et stort leilighetsbygg på Hansnes, på en åtte mål stor tomt, med seks leiligheter og to eneboliger som skal bygges etter at de er solgt. I tillegg har vi skrevet kontrakt på fire eneboliger, opplyser byggmesteren.

Aluminiumskledd enebolig

En enebolig kledd med aluminium er den mest spesielle boligen firmaet noen gang har bygd. Den er en av flere de jobbet med i høst.

« Logistikken er en utfordring når materiell og utstyr skal fraktes til øyene i Karlsøy.

Byggmester Tony H. Jensen.

– Dette er et arkitekttegnet hus med en grunnflate på ca. 90 m² som kommer til å koste litt, sier byggmester Tony H. Jensen om boligen. Den ligger i Hessfjord på Ringvassøya.

– Arkitekt Lars Hamran hos Arkitekturproduksjon AS har tegnet huset. Det mest spesielle er takvinkelen på 50 grader, det får huset til å ligne en katedral.

– Største utfordring var avstiving av glassfronten. Her måtte vi bruke skråstag av stål opp til etasjeskiller. Dippkonstruksjonen er også svært spesiell. Den bærer

– Det kommer ikke til å mangle på lys i denne boligen, fastslår byggmester Tony H. Jensen. Etasjen over skal «henge i luften» ved hjelp av en dippkonstruksjon, og har åpning ned på alle fire sider.

hele andre etasje uten støtte av stående bjelker. Stålbjelker i dippkonstruksjonen er festet på hver side av rommet slik at etasjen ser ut til å henge i løse lufta.

Bjelkelaget går ikke helt ut mot veggene. Langs ytterveggene blir det åpent mellom de to etasjene, og på begge sidene skal vi montere rekkverk langs gulvet.

– Ellers er dimensjonen på stenderne 7,5 x 20 cm, noe som er stort. Hele takkonstruksjonen er avstivet

med Hunton undertaksplater. Taket og ytterveggen er belagt med sinusplater av aluminium.

Økt arbeidsmengde

Etter et beinbrudd i 2013 og en legetabbe, er han blitt 15 prosent ufør. – Jeg snubler lett og kan ikke jobbe praktisk ute på bygg, forteller han.

Det medførte at han måtte tenke nytt for firmaet. Han trengte flere håndverkere ute for å rettferdiggjøre sin egen jobb på kontoret.

FAKTA

BYGGMESTER TONY H. JENSEN AS, KARLSØY I TROMS

Etablert som enkeltmannsforetak i 2007, gjort om til aksjeselskap i 2014. Holder til på Hansnes på Ringvassøya. Marked i Karlsøy og Tromsø. 12 ansatte. Bygger eneboliger, leiligheter og hytter. Passerte 10 millioner kroner i omsetning i fjor.

Firmaet ble omgjort til aksjeselskap og arbeidsmengden økte. Flere måtte ansettes. Da firmaet ble forhandler for ferdighusleverandøren Blå bolig, økte arbeidsstokken til dagens nivå på 12. Han er godt fornøyd med sammensetningen av de ansatte. Alderen varierer fra 60+ til snaut 20 – firmaet har også to lærlinger.

Foreløpig har Byggmester Tony H. Jensen AS bygd én enebolig fra Blå Bolig på Hansnes mens tre er på gang i Tromsø.

– *Hvordan er det å drive som byggmester på den «ytterste nøgne ø»?*

– Vi er mye mer løsningsorientert. Håndverkeren er tømrer, murer og flislegger. Været ødelegger ikke, men vi opererer på flere øyer. Karlsøy kommune består av seks store øyer, derav fem bebodde. Logistikken er en utfordring ved frakt av materiell og utstyr, svarer han og legger til at det går ferger imellom øyene. Varer sendes gjerne med leilighetsskyss.

Ønsker flere tilflyttere

Det finnes mange goder for dem som bosetter seg her i Nord-Troms. Jensen sier han håper det skal bidra til mer boligbygging, og at folk blir villige til å pendle 65 km hver vei til Tromsø. I tillegg til å lede bedriften, er Jensen leder i Karlsøy næringsforening. Fiske er hovednæring. Havfisketurismen er stor, og nordlysturismen er i ferd med å ta seg opp.

Fordi han er så opptatt av at flere skal bosette seg på Ringvassøya, vil han heller ansette lokale lærlinger enn utenlandsk arbeidskraft.

Han er skeptisk til konkurrenter som ansetter utlendinger fordi han mener det går på bekostning av lærlinger.

– *Hvordan skal vi få lokale gutter til å bli boende her hvis utlendinger får jobbene?* Det blir ødeleggende for lokalsamfunnet og den lokale økonomien, mener han.

Hus og materialer

Byggmesteren framhever fordelene med kontorfellesskap med BYGGtorget. Hus og materialer kan kjøpes på samme sted.

– De bistår meg med materialberegninger siden jeg tar alle leveranser fra dem. Vi har et fantastisk samarbeid. Jeg brenner for å handle lokalt, forsikrer han. ☒

– *Med åpning mellom første og andre etasje, må vi sette opp rekkverk rundt hele andre etasje, forklarer Jensen.*

Tømrer Alexander Benjaminsen fester gipsplater.

En enebolig gjenoppbygd etter brann, og to hytter er noe av det byggmesterfirmaet har levert de siste åra.

GÅ IKKE GLIPP AV BLADET

BESTILL DITT EGET
ABONNEMENT PÅ
BYGGMESTEREN!

KLIKK HER
FOR MER INFO

JA, TAKK! Jeg bestiller ____ stk
abonnement til kroner 590,- pr. stk.

Firma: _____

Navn: _____

Adresse: _____

Postnummer: _____

Poststed: _____

Telefon: _____

E-post: _____

Klipp ut kupongen og putt den i posten. Porto er allerede betalt.

Du kan også ringe: 23 08 75 78 eller sende e-post til: post@byggmesteren.as

Adressaten betaler
for sending i Norge

Distribueres av
Posten Norge

BYGGMESTEREN

BYGGFORLAGET AS

Svarsending 2132

0091 Oslo

Gøy å bygge med kvalitet

BÆRUM: - Vi bygger bedre når vi har det morsomt på jobben. Trivelig arbeidsmiljø der latteren sitter løst, bidrar til kvaliteten vi bestreber. Ingen utvikler seg om de mistrives, sier de to 31-åringene bak Jar Bygg AS.

AV **PER OLAV BERG**
post@byggmesteren.as

Martin Myklebust sa opp en fast jobb for å starte for seg selv. Etter fem år som enkeltmannsforetak, kom jevn gamle Johan Akselsen inn i bildet, og de etablerte Jar Bygg AS i 2012.

I 2015 hadde de ansatt 11 personer til og omsatte for 15 millioner. Helt bevisst velger de sjelden de billigste løsningene. De har ikke som mål å ha lavest pris i anbudene. Prisen avspeiler kvalitet. Og når kunden synes han får det han betaler for, er det gøy på jobben for herrene Myklebust og Akselsen.

De tar oss med til en liten villa der de har reist et teltstillas over byggeplassen. Her pågår det en større ombygging. Huset

får en ny etasje. Her er fullt av folk som nynn timer og synger og virker som de har det riktig så hyggelig.

Fornøyde kunder

– Når du har hyggelige og smilende ansatte, som bygger med kvalitet, ender du med fornøyde kunder, sier de to, og legger til:

– Når vi holder på med en ombygging i et villastrøk, er vi lett synlige for mange naboer. Når kunden er fornøyd, forteller han det til naboene. Så ringer telefonen og vi får spørsmål om en ny jobb.

– Bærum har en eldre boligmasse med sterkt behov for rehabilitering. Markedet er nærmest umettelig, og mange aktører fristes kanskje til å levere lettvinde løsninger, sier Myklebust og Akselsen.

De vil ikke la seg friste, men er bevisst på å bygge med gode detaljer. Og de bruker mest mulig norskproduserte byggevarer.

– Vi mister kanskje fem potensielle kunder om vi bygger for én misfornøyd kunde. Kundene våre skal synes det er like gøy å ha oss der, som vi synes det er å være der, sier de.

Som et mantra

For Jar Bygg er det å ha det gøy på jobben, mer enn en tom floskel. For de to er det første og viktigste bud: Gøy å gå på jobb og gøy å gå hjem fra jobb. Det er en fundamental del av strategien bak driften, og et mantra i oppskriften på å kunne utvikle bedriften.

– Vi har spesialisert oss på tilbygg og rehabilitering, og setter opp vår første nye enebolig til våren. Faglig sett er det flere utfordringer med store ombygginger enn med nybygg, sier de to.

Jar Bygg er et ungt firma, og de ansatte er fra 18 til 37 år.

Johan Akselsen (t.v.) og Martin Myklebust er driverne av Jar Bygg AS.

Heve fagets status

– Vi har et ungt miljø med uhøytidelig omgangstone. Her er mye fleip og latter. Det skaper et godt arbeidsklima og stort samhold. Mange av lærlingene våre er sammen etter arbeidstid. De liker seg på jobb og føler stolthet over å ha vært med på å bygge noe fint. Det siste er viktig for oss. Vi tar gjerne i et tak for å heve omdømmet og statusen til tømreryrket. Norge trenger flere lærlinger. Å ha motiverte og tilfredse lærlinger, bidrar til å heve anseelsen til håndverksbransjen, sier Myklebust og Akselsen.

Får flinke folk

De to liker å få tak i flinke folk. Blant de 11 andre ansatte, som alle er nordmenn, er det mange lærlinger.

– Det er gøy å komme med et arbeidslag der alle snakker norsk. Vi har ikke lagt en strategi for det, det har bare blitt slik. For oss spiller det ingen rolle hvor de kommer fra, bare de kan snakke norsk på jobben og kommer fra et norsk opplæringsystem, eller har et norsk svennebrev, sier de.

De ønsker å bidra til å holde liv i en norsk tømrerbransje. De kunne nok tjent mer penger, og kjøpt hver sin statusbil

dersom de hadde sagt opp alle ansatte og vært to prosjektledere med innleid arbeidskraft.

Trives med ansatte

– Men hvor gøy hadde det vært å jobbe i Jar Bygg da? Samspill og positiv samhandling i jobbhverdagen, mangfold og positive opplevelser med glade og fornøyde medarbeidere, skaper glede for oss. Å drive Jar Bygg føles meningsfylt og gjør jobben enda mer gøy.

– Vi trigges av å skape gode arbeidsplasser, slår de fast.

Bonus

– Vi vil tjene penger, men ikke så mye at det ikke lenger blir trivelig på jobben. En utelukkende pengebasert innstilling skaper sjelden varige og solide verdier. Når vi skaper spennende prosjekter med kvalitet, og i tillegg tjener penger, er det bonus for oss.

Å ha det gøy gjør at vi trives med å utvikle bransjen i riktig retning. Vi blir motivert når vi hører at foreldre, også i Bærum og Oslo Vest, liker at poden vil bli håndverker, sier Martin Myklebust og Johan Akselsen. ☒

Høy stemning, høy latter og høy trivsel. Det er spiserommet på byggeplassen hos Jar Bygg: (f.v.) lærlingene Andreas Halvorsen, Sverre Ludvig Størmer Lied, Johannes Røsby, Carl Fredrik Haugland, August Aspaas, tømrer Emil Fadler Kvamme og lærling Kimber Gundersen.

Håndverk fra stokk til seng

MODUM I BUSKERUD: Godt håndverk fra Simostranda Stav & Laft AS følger hyttekunder både til bords og til sengs.

AV **PER ØYVIND BERG**
post@byggmesteren.as

Bedriften i Modum skaffer seg godt tømmer til egen sag. Stor lafteplank blir skjært, og tørket i friluft. Gode sidebord blir til dører og annet inventar. Firmaet driver totalprosjektering, og står også for arkitektarbeid og byggesøknader. Siden

starten i 1996 har Sveinung Bergan og Einar Holm utvidet firmaet med to ansatte, Pål Midtskogen og Bjørnar Indresæter.

Omtrent 300 kubikkmeter furutømmer blir hvert år tar tatt inn for skur på bandsaga deres. Tømmer av god kvalitet fra nærområdet er avgjørende for å kunne lafte hytter og lage godt inventar. 20 til 30 kubikkmeter grantømmer til åser kommer i tillegg.

Kontakt med skogbruket

Gjennom god kontakt med fem-seks hogstmaskinlag, får firmaet mulighet til å plukke ut tømmer fra et totalt tømmerkvantum på 150.000 til 200.000 m³.

– Vi er mer og mer avhengige av å kjøpe tømmer på denne måten. Stadig færre skogeiere driver egen skog og har kunnskap til å ta ut tømmer som passer for oss. Vi kjøper det meste av tømmeret i åtte meter lengder. Det passer for å ta ut bord fra sideutbyttet og til de breddene vi oftest trenger på tvers av bygningen. Der er vi sjelden over 7,5 meter, sier Sveinung Bergan.

Aktuelt toppmål på tømmeret er fra 30 cm og oppover. Det gir lafteplank i 20-25 cm bredder. Et lite parti ligger også på lager i 30 cm bredde.

To vårer med naturtørke

Det er bare naturlig tørking på sagtomta. Ei tørketid på minst to våresonger må til, mener de. Alt blir skjært til lager uavhengig av ordre.

– Med skur, barking, stabling og tekking er det mye arbeid med materialene, men vi mener det er brukbar økonomi ved å stå for mest mulig sjøl. Omsetningen har ligget fra 3,5 til 6,5 millioner kroner årlig.

– I det siste har vi gått over til å kjøpe inn vanlig trelast som ikke blir synlig. Det er en utfordring å få inn alt tømmer i løpet av desember, januar og februar, som er det ønskelige for oss, sier Sveinung Bergan.

Tømmeret i dvale

– Hvorfor akkurat de tre månedene,? spør Erik Ramstad, som har sommerjobb i laftebedriften.

Sveinung Bergan forklarer om hvordan vinter og kulde setter tømmeret i dvale, ☒

Lafteplank i 20, 25 og 30 cm dimensjon ligger på vent for tørk og nye ordre. Etter skur og barking blir lageret delvis lagt opp med lastebilkran.

- Etter at lafteplank er tatt ut, blir andre deler av stokken utnyttet til paneler, dører, innredninger og trapper, forklarer Sveinung Bergan til den sommerjobbende eleven Erik Ramstad.

På gjerdesaga har firmaet bygd inn ei egen styring for å få topp- og bunnkapp parallelle på ukanta bord. I anlegget er det felt ned et måleband med avstand til bladet.

effekten det får på treverket, og ønsket om mest mulig gammelt, utvokst tømmer.

Erik Ramstad har gått første året på byggfag ved Rosthaug videregående skole i Modum som har kjøpt sag, og er i ferd med å bygge opp saghus og andre bygninger for å bruke saga i undervisningen.

Tydelig tretradisjon

Både i laft- og stavbygg bygger firmaet med synlige bunnstokker i døråpningene. Stokkene blir da også dørstokk og anslag for dørblandet.

– Vi lager buform i dørstokken. Veldig få lafter med døranslaget rett i tømmer og beitski. Dørkarmer med lister utpå tømmeret er det vanlige, og i stavbygg er det mange som deler av rom innvendig med lettvegger. Men også vi lever i 2015, og bruker motorsaga så mye som mulig i laftejobben. Deretter overtar bila eller høvelen finpussinga, sier Sveinung Bergan.

Han har bakgrunn fra skogskole og landbruksskole med vekt på håndverk.

Utnytter tømmeret

– Av sideborda fra laftetømmeret tar vi ut breie bord til golv, panel, trapper, senger, skap og andre innredninger. Litt lafteplank kjøper vi inn, men 90 prosent av trelast til hyttene er fra egen produksjon, sier Sveinung Bergan.

– Er hyttekundene opptatt av denne helhetlige utnyttelsen av tømmeret?

– Ja, en del kunder velger nok oss av

den grunn. Men om de vil ha vanlige smale panel- eller gulvbord, får de velge det, sier han.

Krysslufting i tak

Torvtak er en naturlig del av mange lafta hytter og hus. Simostranda Stav & Laft AS legger vekt på god lufting av slike tak, for å unngå kondens og råteproblemer.

– Vi krysslufte med sløyfer og lekter under taktro og membran. Med krysslufting vil det bli åpning både i vindski og ved takfoten. På de aller største bygningene har vi satt inn egen luftepipe på mønet for å sikre mot kondens.

En annen løsning kan være varmt loft med 10 cm markplate under torv, og fem cm markplate på takutstikk, forklarer Sveinung Bergan.

Bruker bandsaga mye

Som mange andre som skjærer lafteplank, er det ei bandsag som gjør jobben i sag- og tømmerfirmaet. Karene bruker den også til å skjære sviller i trapesform for stabbur, eller kappe kubber til piler. Spent fast i ei ramme, er det enkelt å kappe alle pilarer på en gang, og i vinkel. Kapping med motorsag blir ofte litt skeivt, mener de.

Også gjerdesaga har fått påsveisa noen ekstra maskindeler for å kappe i vinkel. Det kommer særlig til nytte for å kappe villmarkskledning. Det forenkler mye å få presis kapping på alle materialer som blir gjort ferdig i laftehallen før hytta fraktes ut.

Ny laftehall

Laftehallen ble for noen år siden utvidet med en helt ny hall på 22 x 25 meter, med traverskran som dekker hele hallen og løftehøyde på seks meter.

– Dermed kan vi lafte ferdig tømmerkasser på opptil to etasjer. Det er en veldig fordel, særlig ettersom det nå blir mer lafting av bolighus, sier Sveinung Bergan.

Tre hyttekommuner

Simostranda Stav & Laft AS har markert i hjemkommunen Modum og nabokommunene Sigdal og Krødsherad. Mye handler om hytter.

– Ordretilgangen har aldri vært bedre enn nå. Vi har ordrer for halvannet år, og kontakt med flere som bør gi uttelling to-tre år framover, sier Bergan. ☒

Gammelt blir nytt når hytta settes sammen, og får noen nye løsninger på langsida. Tømmeret har gamle merkinger etter flytting.

TØMREREN

**Tester ut
revolusjon
i heltre**

Hytta fra tidlig 1960-tall ble tegnet etter inspirasjon fra de gamle jærhusene. Gavlene som går helt ned til bakken, beskytter mot vinden.

Hytta er 55 år og så godt som ny

Sele havn ligger idyllisk til med utsikt mot Feistein fyr.

SELE PÅ JÆREN: En totalrehabilitering ga eierne en ny og vedlikeholdsfri hytte de kan beundre havutsikten fra.

AV KJETIL S. GRØNNESTAD
post@byggmesteren.as

Turen går utover på grusveien mot den lille havna på Sele. Det flate Jæren er frossent. En smal vei leder videre innover det vesle hyttefeltet fra 1960-tallet, til ei særegen hytte med tak helt ned til bakken. Det er ikke lov å bygge nye hytter innenfor Jæren landskapsvernområde, derfor var totalrehabilitering løsningen da eierne ønsket seg ei hytte med moderne standard.

Tok vekk alt

– Hytta er blitt så god som ny. Det er bare takkonstruksjonen som står igjen av det opprinnelige, sier Rasmus Pollestad, byggmester og daglig leder i Byggmester Jens Gerlach Sørensen AS, som har stått for rehabiliteringen.

Planleggingen startet på vårparten 2014. I april 2015 var det klart for riving. Nesten alt ble fjernet. Gulv, vegger og innmat ble tatt bort. Bare tak og bærende konstruksjoner sto igjen. Nye vegger ble satt opp i mai og juni samme år. Nå er rehabiliteringsarbeidet så godt som ferdig. Hytta skal kunne tas i bruk i vinter.

Sett fra turstien langs havet, er forskjellene på den gamle og nye hytta små. De største endringene er foretatt innendørs. Den opprinnelige rominndelingen er borte, og erstattet med ett stort rom. En gammel bod på baksida ble revet og erstattet med et påbygg i tilsvarende størrelse.

Mye tre

Det rike dyrelivet på jærstrendene kom igjen til syne da det gamle bjelkegulvet ble fjernet.

– Vi fant både døde rotter og måker under hytta. Denne skadedyrproblematikken er borte nå, sier Pollestad.

De gravde seg ned cirka en meter til frostfri grunn før nytt dekke med markbetong og radonsperre ble lagt. Gulvet blir i heltre av eik. Det innvendige veggpanelet er av osp. Vindus- og dørkarmene i behandlet furu, har en ekstra funksjon.

– Dette er en helt listfri hytte. For eksempel fungerer vinduskarmene som vinduslister. Spor er skåret inn i bakkant av karmene

Håvard Obrestad Wøien (bak) og Mariusz Paluszek har stått for det meste av det praktiske arbeidet. Innvendig er den opprinnelige hytta blitt til et rom med stor takhøyde. I bakkant skal det komme et delvis avskjermet «briskerom».

slik at veggpanelet kan tres inn, forklarer Pollestad.

Utfordret til å tenke

Totalrehabilitering av ei slik gammel hytte i et verneområde, har vært utfordrende på den måten at arbeidet har krevd nye løsninger underveis.

– Dette har vært et spennende prosjekt å jobbe med. Alt har krevd spesialløsninger. Men jeg liker utfordringer som krever at jeg må tenke, sier tømmerbas Håvard Obrestad Wøien. Sammen med tømmer Mariusz Paluszek, har han stått for mesteparten av det praktiske arbeidet på hytta.

Selv om den evige vinden langs jærkysten kan kreve sin mann, er det taket Wøien trekker fram som den største nøtta å knekke underveis.

– Vi gjenbrukte de gamle takpannene. De skulle legges i forband. Det var ikke rom for justeringer, så det ble et skikkelig puslespill, sier han og smiler.

Gjenbruk av takpannene bidrar til at hytta beholder sitt opprinnelige utseende.

Siden mesteparten av ytterveggene er tak, betød det også mer takisolering enn normalt.

Renslige med ospa

Veggpanel i osp er valgt av estetiske årsaker. Dette trevirket får en fin patina når det eldes i takt med det skiftende jærlyset som kunstmalerne i si tid oppsøkte. Men ospas

lyse farge ga Wøien og Paluszek litt ekstra å tenke på. På en byggeplass er det svært lett å sette igjen skjemmende flekker. Ikke minst på et så hvitt materiale som osp.

– Vi måtte være ekstra nøye med renslighet både på hender og maskiner slik at vi ikke satte igjen flekker. Vi fant fort ut at det var umulig å legge takpanner for deretter å jobbe med osp. Det røde steinstøvet fra takpannene vi fikk på fingrene, var vanskelig å fjerne dersom det kom på ospa, sier Wøien. ☑

FAKTA:

REHABILITERT HYTTE

Totalrehabiliteringen av hytta på Sele i Klepp kommune er gjort i samarbeid mellom Byggmester Jens Gerlach Sørensen AS på Bryne og Bark Arkitekter AS i Stavanger.

Cirka 80 m², inkludert et mindre påbygg i bakkant, et enkelt bad. Består av ett stort rom som er åpnet helt opp til taket, et allrom med kjøkken, stue, og et gjeste-/briskerom. Briskerommet bak peisen, som også blir åpent opp til mønet, skal delvis avskjermes med ei bokhylle i osp. Et soverom, bad og bod er plassert i det nye påbygget. Sandnespannene på taket er gjenbrukt.

- Utformingen av hytta er en videreføring av jærhuset. Gavlene ned mot marka gir ly for vinden. Samtidig er fasaden åpen mot havet, sier Rasmus Pollestad, byggmester og daglig leder av Byggmester Jens Gerlach Sørensen AS.

FAKTA:

BYGGMESTER JENS GERLACH SØRENSEN AS, BRYNE

Opprettet i 1967. 16 ansatte, 14 ute på byggeplasser. Bygger nye boliger og hytter, rehabiliterer og restaurerer. Rasmus Pollestad er daglig leder siden 1997. Medlem i Byggmesterforbundet. Opplæringsbedrift.

Nesten vedlikeholdsfri

Nærheten til Nordsjøen betyr at hytta må tåle juling. Naturen sørger for rikelige mengder med vind, regn, sandflukt og saltråk.

– Kledningen er av malmfuru, eller 100 prosent adelfuru, som vi sier her på Jæren. Dessuten er det brukt syrefaste skruer og festeordninger. Utenom å male vinduene, skal hytta være så godt som vedlikeholdsfri, sier Pollestad.

Da hyttas innmat ble revet, forsvant også den gamle hemsen. Det er høyt og luftig under taket i det åpne rommet. Men for at hytta skal stå imot når vinterstormene herjer som verst, er det montert vekselvis strekkstag i stål og trykkstag i osp, der gulvet på hemsen en gang var. Stagene erstatter

bjelkelagets statikkfunksjon slik at hytta fortsatt holdes sammen i ruskevær.

Inngang lagt i le

Osloarkitekten Atle Sørby tegnet den opprinnelige hytta til sin familie. Den var en fortolkning av jærhuset og sto ferdig i 1961. Skråstilte gavler mot nord og sør skulle verne mot vinden. Hyttas særegne uttrykk er bevart.

– Beliggenheten gjør dette til en «sitte inne og se ut» hytte. Vindusrekka mot havet er beholdt, selv om det er gjort plass til ei ny glassdør ut mot havet. Hovedinngangen til hytta er flyttet bak, slik at den ligger i le for vinden, sier arkitekt Katrine Grimnes fra Bark Arkitekter. ☒

- Vi har hatt et svært godt samarbeid med arkitekten. Hun er lydhør for våre innspill og forslag, sier Håvard Obrestad Wøien.

Smart valg!

**MAXI RANGE - EN KOMPLETT SERIE
MONTERINGSLIM OG FUGEMASSER**

Sterkest

Raskest

Fikser alt

**Krystall-
klart**

Miljøsmart

Les mer på www.bostik.no

**KLIKK HER
FOR MER INFO**

Lufteventiler med brannmotstand

Hindrer brannspredning

Securos passive FB-ventiler sørger for nødvendig lufting samtidig som de momentant blokkerer for spredning av brann. Ventilene krever ingen aktivering og har ingen detektorer eller bevegelige deler. Ventilene leveres med brannklasse EI30, EI60 og EI90.

**KLIKK HER
FOR MER INFO**

**BYGG
REIS
DEG 15**
14.-17. OKTOBER

Du finner oss på
stand B01-27

Takfotventil

Brannsikker lufting
av loft og tak

Overstrømsventil

Til gjennomføringer i
brannklassifiserte
vegger inne og ute

Hulromsventil

Ventilert brannstopp
for hulrom bak utlekket
kledning og i spalter eks.
i raft

Luftelukeventil

For lufting i fasader
med brannkrav
eks. svalgang

SECURO
www.securo.no

Securo as • Neptunveien 6 • 7652 Verdal
Norge • tel +47 99 41 90 00
• fax +47 74 60 29 85 • post@securo.no

I DAG

FØR RESTAURERING

FØR MODERNISERINGEN PÅ 70-TALLET

Byggeskikkpris til gjenskapt sveitser

BØ I TELEMARK: Sveitserhuset fra 1898 var modernisert på 1970-tallet til det ugjenkjennelege. Etter mer enn ett års restaurering, er huset nå så vakert og stilrent at det har fått den lokale byggeskikkprisen.

AV PER BJØRN LOTHERINGTON
pbl@byggmesteren.as

– Vi har valt å dele ut prisen for 2015 til ein byggherre som har gjort eit stort arbeid med å restaurere eit stasleg sveitserbygg tilbake til gamal prakt, skriver juryen for byggeskikkprisen som blir delt ut av den lokale sparebanken og museet.

Det er restaureringen utvendig som eier-

en Knut Midtbø, fikk byggeskikkpris for. Inne har han fire stuer som han skal restaurere framover med noe fagkyndig hjelp.

Modernisert på 1970-tallet

Han overtok for noen år siden garden med et stort våningshus som faren hadde modernisert med tømmermannskledning og husmorvinduer på 1970-tallet. Huset bar

da preg av lite vedlikehold og mye råte. Det trengte sårt til restaurering, og han ville få fram den mer enn 100 år gamle stilen som det da ikke var noen rester igjen av.

Hvordan utsmykningene så ut opprinnelig, fant han på gamle albumbilder. Med utgangspunkt i bildene, kunne broren, Inge Midtbø, gjenskepe utsmykningene i tegneprogrammer. Utsmykningen ble tegnet og etter hvert sendt til EKS Design i Østfold som freste ut delene.

– Det har vært moro å bidra til at familiegården kommer tilbake i fordums prakt, sier Inge Midtbø.

Foruten albumbildene, har han vært rundt i Bø og sett på andre hus som samme byggmester, Halvor J. Stadskleiv, satte opp for over 100 år siden. Det bidro til at de kunne finne de rette dimensjonene på utsmykningene.

Så spor av bjelker

– Vi fant også spor i tømmerkassa etter den gamle verandaen, og fant på den måten ut hvor kraftige stolper og bjelker det hadde vært, forteller han.

Knut Midtbø bestemte seg for å engasjere tømrere til de utvendige arbeidene. Tømrerne Ragnar Bakken og Halvor Mosebø jobbet med dette i ett års tid.

Selv sørget han for å rive gammel kledning så tømrerne kunne konsentrere seg om å bygge det nye, sette inn vinduer og dører, rette opp vegger, legge nytt tak, utvendig kledning og listverk rundt dører og vinduer.

Under den gamle kledningen var tømmerkassa nesten så god som ny, bortsett fra at den enkelte steder måtte sprøytes mot husbukk.

Knut Midtbø med en del av pynten fra sveitserhuset.
(Foto: Marta Kjøllesdal, Bø Blad)

Utsmykninger, buer med gjennomskåret roseskur og dreide kuler, er levert av EKS Design, mens stolpene med frest fas på kantene, er lagd på låven.

Verandaen ved hovedinngangen på vestsida er ferdig med stolper med utskjæringer, buer og utsmykning som det var opprinnelig.

«Eit prakt-eksemplar»

Sveitservillaen på Brenne gard fekk i 2015 byggeskikkprisen i Bø, og lokalavisa Bø Blad siterar juryen slik: «Huset står no igjen fram som eit prakteksempel på ein stilrein sveitserbygning frå Midt-Telemark, med både heilheit, dimensjonar, detaljar og handverk av høg kvalitet. Bygget og restaureringsprosessen har både inspirasjon og kunnskap å gi til så vel handverkarar som andre eigarar av sveitserhus».

Lokale leverandører

Før tømrerne kunne gå i gang, hadde Knut Midtbø mye jobb med å finne fram til de rette materialene og leverandørene.

– Jeg har hatt flere gode leverandører som alle er lokale. Vinduer har vi fått fra Bjervamoen Trevare i Lunde, og dørene fra Løvdals Trevare i Songe i Aust-Agder, utvendig kledning og listverk fra Nordsjø sag og høvleri på Gvarv. Alt sammen skal være som det opprinnelig var.

– Til verandaene på begge sider av huset ville vi bruke godt malmet furu i lange lengder som skulle tappes sammen. Stokkene fikk vi fra Moelven Telemarksbruket i Bø. De visste hva vi var ute etter og passet på å legge til side stokker som kunne brukes. Godt malmet furu ble sortert ut og holdt av til prosjektet.

Glatte kledningsbord

Fra gammelt av var det utvendig glatt rustikk kledning, og skulle vi ha det samme, måtte det spesialbestilles. Kledning leveres jo vanligvis med ru overflate. – De blir riktignok dårligere heft til maling, men det var sånn det var opprinnelig, forteller han.

Midtbø er nøye med riktig profiler på listverk og vindskibord. Det siste måtte bestilles fra Tinnoset sag for å få lengder opp til åtte meter. Profilene ble så frest på snekkerverkstedet han har etablert i låven.

Badet i ovatrol

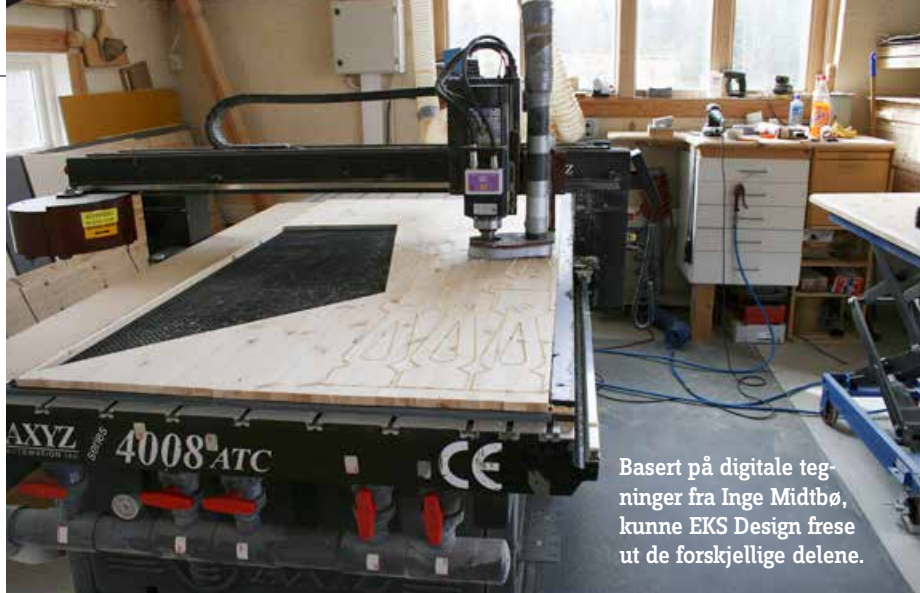
For å forlenge utsmykningenes levetid, lå alle detaljene badet i Owatrol olje i 12 timer. Det gikk med 2-300 liter til dette, anslår han.

Fargehandelen Lunde anbefalte en sånn behandling. Det er også de som hjelper til med å finne de rette fargene, utvendig og etter hvert som restaureringen skal skje inne. De har vært på mange befaringer underveis for å oppnå helt riktig farge.

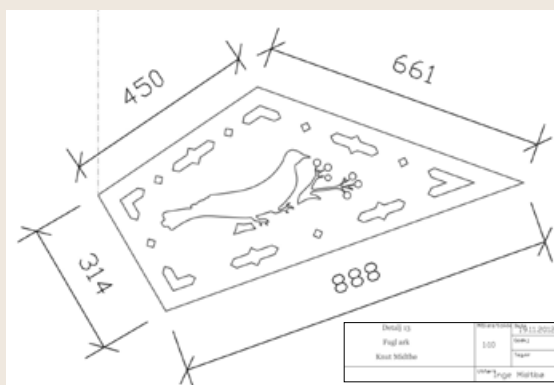
– Utsmykningene var opprinnelig skjært ut for hånd i perlefas panel, forteller broren, Inge Midtbø.

– Nå ble det imidlertid frest ut i 20 mm limtre furuplater. Det vil være mer holdbart, og vi risikerer ikke at deler av utsmykningen løsner og faller av slik det gjorde på den gamle, forklarer han.

Brødrene er godt fornøyd med leveransene fra EKS Design, og særlig at det lot seg gjøre å overføre tegninger og få helt ferdig resultat tilbake – uten å måtte følge opp i produksjonen i Østfold.

Basert på digitale tegninger fra Inge Midtbø, kunne EKS Design frese ut de forskjellige delene.

BRUKTE BILDER SOM MAL

– Et bilde av vestfasaden med veranda og utsmykninger intakt, har vært det viktigste utgangspunktet for å finne igjen buer og mønster i utsmykningene, forteller Inge Midtbø som har hatt ansvaret de dekorative «snekkergledene».

– Bildet henter jeg inn i Autocad og skalerer det i 1:1. Da kan jeg tegne på bildet og ta mål. Så sender jeg fil av hver enkelt del til EKS Design som har frest det ut på CNC. Ved å konvertere en Autocad-fil til en DXF-fil, er mesteparten av programmeringen til CNC-programmet gjort.

Grundige tilpasninger måtte til før dekoren kunne settes inn mellom sperrene.

Tømmerveggene måtte rettes opp og føres ut med mellom fem og 10 cm.

«Alt sammen skal være som det opprinnelig var.»

I snekkerverkstedet som er opprettet på låven, ble ulike deler bearbeidet. Her ligger stolpene til verandaen.

Moderne takstein

– På taket var det opprinnelig tegelstein, her valgte vi å gå for Zanda Nova, som har gode festemuligheter, og god overlapp, forteller Knut Midtbø.

Takrennene var opprinnelig i sink. Vi valgte å bruke galvaniserte takrenner/beslag men de skulle loddas som før. En lokal blikkenslager gjorde det og syntes det var

Tømmerne Ragnar Bakken og Halvor Mosebø hadde den store restaureringsjobben. (Alle foto: Knut Midtbø og Inge Midtbø)

REGNET SEG TIL RIKTIG DIMENSJON

– Det mest krevende for oss, var nok å bygge opp verandaene med utsmykninger på begge sider av huset, sier tømmer Ragnar Bakken.

– Vi bygde dem opp fra grunnen av med stolper i dimensjonene som de hadde vært opprinnelig. Vi fant noen stolper på låven og så noen åpninger i tømmerkassa. Det gjorde at vi kom fram til riktige dimensjoner. Stolpene måtte vi frese ut og tilpasse til riktige lengder. De ble tappet sammen på gammelt vis, forteller han.

– De største utsmykningene i mønene var ferdig frest, og kunne monteres som de var. De mindre utsmykningene måtte derimot freses til i snekkerverkstedet. Vi hadde ikke målsatte tegninger, så vi måtte beregne størrelser fra hva vi så på bilder. Vi kjente igjen detaljer i bildene, og brukte kjente størrelser som stein i grunnmuren som målestokk. Ved å

måle steinen i muren og i bildet, kunne vi regne oss fram til hvor store detaljene skulle være. Maler måtte lages i finer for å få skjært til riktig.

– Det ble mye måling og beregning, og mye som måtte stemme før vi kunne sette det sammen. Men det var jo med på å gjøre denne jobben ekstra interessant. Vi har ikke før hatt en så omfattende rehabilitering og får det kanskje heller ikke igjen, sier Bakken.

Han forteller at tømmerveggene var skeive så de i opprettingen fikk plass til isolasjon i tykkelse som varierte fra fem til 10 cm.

Restaureringen på Brenne gjorde han sammen med kollega Halvor Mosebø. De har hvert sitt enkeltmannsforetak og samarbeider ofte om større oppdrag. De er vant med ulike rehabiliteringsjobber og tilbygg i Bø og nabokommunene.

gøy siden det var lenge siden han hadde gjort noe lignende.

Sjølgående tømmerere

– Jeg ville ha norske, sjølgående tømmerere på denne jobben, sier Midtbø om Ragnar Bakken og Halvor Mosebø fra Sauland som har gjort de utvendige arbeidene.

Han er anleggsleder og vant med å drive

byggeplass, men som langpendler, kunne det gå flere dager mellom hver gang han var hjemme og kunne følge opp prosjektet på stedet.

Han har bare godt å si om tømmerens arbeid. Det er nøyaktig og pent som han ville det skulle være på dette huset. ☒

Kompromissløs trebruk i konstruksjoner, forbindelser, limtredragere og søyler. (Foto: Helen & Hard)

Tester ut revolusjon i

STAVANGER: For å vise at landets største næringsbygg i heltre er mulig, bestilte Finansparken en 1:1 testmodell i flere etasjer av Faber Bygg.

Byggeleder Oddmund Torjussen, driftssjef Rune Langeland Rimestad og daglig leder Bent Gabrielsen liker å utfordre faget og hverandre.

Helen & Hard / SAAHA

Flere tekniske installasjoner ble også installert og testet i modellen. (Foto: Helen & Hard)

Finansparken. 1:1 modellen gjengir 2 x 2 seksjoner midt i bygget.

De laminerte tredyblene er byggets eneste festemiddel og det brukes fire i hvert knutepunkt.

heltre

Oppstart av monteringen på Forus. (Foto: Helen & Hard)

AV **CHRISTOPHER KUNØ**
ck@byggmesteren.as

– Denne modellen var et nybrottsarbeid som aldri er gjort før. Det er ingen bolter, spiker eller annet festemiddel. Alt er basert på tregjennomføringer som skal bære og drive hele bygget, sier daglig leder Bent Gabrielsen.

Presisjonstrygg

Bygget er det nye hovedkontoret til SR-Bank i Bjergsted. Det er tegnet av arkitektene Helen & Hard og blir på svimlende 13.000 m² trebygg fordelt over sju etasjer. Samt tre underliggende etasjer i betong til parkering. Totalt blir bygget på ca. 23.000 m².

Om Faber Bygg får avtalen (totalentreprisen ble levert inn i slutten av januar, red.) vil prosjektet bli et av de største bedriften noen gang har utført. Det skremmer ikke Gabrielsen, byggeleder Oddmund Torjussen og driftssjef Rune Langeland Rimestad.

Nå som modellen på ca. 100 m² over flere etasjer står utenfor kontoret på Forus, er de blitt helt overbevist om fordelene ved den nye byggemetoden. Det er mer rasjonelt og bærekraftig enn stål- og betongkonstruksjoner.

– Hadde det vært betong og stål, ville

avvikene vært i centimeter. Her er vi innenfor en millimeter. Da vi heiste takelementene på plass, sto konstruksjonen bom støtt med en gang, sier Gabrielsen.

Treforbindelser

Både byggherre og arkitekter har fått stor nytte av modellen. Fasadeledning, vinduer, tre ulike gulvtypen, akustikk og tekniske installasjoner er testet under reelle forhold. Slik unngås mange problemer og man kan trygt satse på de løsningene som virket.

Tørmester Oddmund Torjussen har sett det meste innen faget og fremhever leveransene fra Moelven:

– Det var svært nøye arbeid fra dem, sier han. – Dragere og søyler er levert med en eksemplarisk presisjon på dimensjonene, kvalitet og utførelse. På hvert knutepunkt er det fire dybler (80 mm x 750 mm) i bøk som går gjennom. De er laminert og tørket ned til 2-4 prosent luftfuktighet, mens limtreet holder ca. 12 prosent fuktighet, sier Torjussen.

– Når du slår i dyblene, ekspanderer de og låser konstruksjonen helt. Her er det nulltoleranse – bommer du med en eller to mm, får du den ikke inn. Dyblene består av 30-40 prosent lim og resten er treverk i tynne lameller. Fuktopptaket i disse er så minimalt ☑

at de aldri vil swelle og sprengje i punktet, sier Torjussen.

Alle tre er imponert over hvor lite avvik som er målt. Her er det et nedslag i bygget som knapt kan registreres. Og monteringen gikk raskere enn med tradisjonelle byggemetoder, selv om den stilte store krav til nøyaktighet.

Ser store muligheter

Faber Bygg har markert seg som nyskapende byggmestere siden starten i 1990. De har rehabilitert Utstein kloster, bygd anlegg for NATO og svært utfordrende eneboliger i Stavanger. Karene er overbevist om at et vellykket bygg i heitree på 14.000 m² kan gi store ringvirkningar for dem selv og andre gode byggmestere i fremtiden.

– For vi må bli flinkere til å tenke nytt om trebygging, sier Gabrielsen. – Det burde satses mye mer på prefabrikering og industrialisering. Hadde vi byggmestere vært i litt større konstallasjoner og kanskje slått oss sammen med trelastindustrien, så hadde det vært muligheter for å satse mer. Men det er ofte der det stopper. Hver for oss blir vi for små økonomisk og får lite tid til forskning og utvikling. Så da blir det til å bygge vidare på gamlemåten, mener byggmesteren.

Forbildeprosjekt

Under omvisningen trer den ene fordelene etter den andre fram. Takket være de laminerte konstruksjonene, er bygget dimensjonert for å tåle brann bedre enn betongbygg. Estetisk synes fagfolkene at arkitektene har overgått seg selv i trebruk.

– Her skal treverket endelig fram i hele bygget, sier Rimestad. – Her hjemme kler vi inn treet i gips, og gjemmer det. I Europa er jo tre det mest eksklusive du kan eksponere i et bygg.

– Det bør bli et marked for å bygge større kontor, næring- og industribygg i massivtre. Det er minst like raskt å oppføre og vi skal greie å gjøre det billigere, raskere og mer miljøvennlig, sier Gabrielsen mens han beundrer en LVL-bjelke.

Første fase er gjennomført. Nå gjenstår det viktigste for Faber Bygg: Å få realisere Finansparken. De brenner etter å fortsette arbeidet og utfordre norsk trebygging.

– Det er jo litt av filosofien vår – at dette fikser vi! Vi lar ikke noe stå uprøvd, sier Bent Gabrielsen. ☒

Tømrmester Torjussen viser dimensjonene i modellen.

Finansparken blir et nytenkende næringsbygg hvor første etasje åpnes for publikum. (Illustrasjon: Helen & Hard)

FAKTA:

FABER BYGG AS Etablert i 1990 og har nå ca. 100 ansatte. Omsatte i 2014 for 330 millioner kroner. Ledende i Rogaland på alle typer byggeoppdrag fra antikvariske restaureringer til hovedentrepriser. Lærebedrift som er medlem i Byggmesterforbundet.

FINANSPARKEN BJERGSTED 7 + 3 etasjers næringsbygg i heitree på 23. 000 m². Tomten ligger inntil vernet trehusbebyggelse, som var en av årsakene til at Helen & Hard vant anbudet med sitt trebygg. Prosjektet ble noe utsatt på grunn av forekomst av en sjelden moseart, butthårstjernmose, på flere trær på tomten og som nå flyttes. Testmodellen er bekostet av SR-Bank og tildeling av kontrakten skjer antakelig i mars. Faber Bygg samarbeider med Moelven og andre parter om prosjektet.

LVL-BJELKE LVL-bjelker, (LVL = Laminated Veneer Lumber), er et produkt som ligner en mellomting mellom kryssfinér og limtre. Bjelketverrsnittet er bygd opp av sammenlimte finérslag med parallell fiberretning. I motsetning til limtre, har LVL-bjelkene stående limfuger. (Kilde: Trefokus)

Stille- og møterom testes grundig ut i modellen. (Foto: Bjørn Dykesteen/Faber Bygg)

Norskprodusert aluminiumstillas

Verdens
raskeste!

Rammestillas 15,30m x 6,0m (ca 92 kvm)

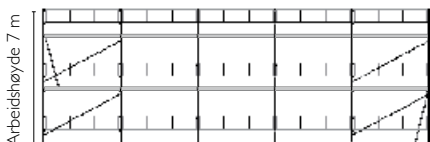
Tilbudspris kun

31 990,-

Rammestillas 18,35m x 6,0m (ca 110 kvm)

Tilbudspris kun

37 990,-

Gavleegg, norskprodusert aluminiumstillas, rammestillas 9,2m x 8,1m

Tilbudspris kun

27 500,-

Montering • Utleie • Produksjon og salg • Habitat og teltløsninger

Frakt og mva. kommer i tillegg. Forbehold om prisendringer.

Ring 52 84 64 00 for nærmere informasjon. post@stillasgruppen.com www.stillasgruppen.com

 ALUSAFE
S T I L L A S

KLIKK HER
FOR MER INFO

 STILLAS
G R U P P E N

PRODUKTER

VAREBILEN ER VÅKEN I TRAFIKKEN

Volkswagen Nyttekjøretøy kaller det en ny sikkerhetsstandard i varebilmarkedet som nå er innført med den nye Transporter og Caddy. Det er snakk om sensor og nødbremse som skal forhindre påkjørsler. Bilene vil også vekke trøtte sjåførere.

– Vi har valgt å innføre dette som standard, fordi varebilsjåføren skal ha samme sikkerhetsutstyr som man forventer i en personbil, sier Håkon R. Fergestad, direktør Volkswagen Nyttekjøretøy.

Bilene utstyres med en radarsensor som følger med på avstanden til bilen foran, og varsler om man kommer for nær. En nødbremsfunksjon skal automatisk sørge for å redusere kollisjons-hastigheten, og en multikollisjonsbrems skal motvirke kollisjoner der flere biler er innblandet.

Bilene får også sensorer som følger med på om sjåføren kjører som om han er trøtt, og gir signaler for å vekke ham opp.

KAN BLI VIRKELIG STORT I NORGE

Fritzøe Engros AS lanserer nå veggpanelet Relieffvegg. Det har slått godt an i Sentral-Europa, og har potensial til å bli virkelig stort i Norge, sier salgsdirektør Tom Skaara i Fritzøe Engros AS i en pressemelding.

– Relieffvegg har et helt spesielt preg og mange bruksområder. Den er bearbeidet for hånd. Overflaten er enten kløyvet, sagd eller slipt og deretter montert på trefiberplater, sier Skaara.

Relieffvegg er enkel å montere og kan brukes til å dekorere en stuevegg, en yttergang eller hytta.

KRAFTIG, SKÅNSOM HÅNDRENS

Relektas lanserer en ekstra kraftig håndrens som likevel er skånsom mot både hud og miljø.

– 101 Ren Skrub HD er en håndrens med spesiell rengjøringsevne for ekstremt vanskelig smuss, forteller produktchef Lars Petter Bjaaland.

Den fjerner enkelt tokomponent maling, uherdet fugemasse og PU-skum, akrylmaling, lim, harpiks og lignende. Produktet er spesielt godt egnet for håndverkere, og de har allerede gitt gode tilbakemeldinger om det.

10 GRØNNE SKATTEKISTER

Festemiddelkofferten ESSBOX er blitt en sånn suksess at produsenten ESSVE legger ut til sammen 100.000 kroner som er gjemt i 10 koffertene i byggevarebutikker framover.

Koffertene settes ut i byggevarebutikker fra mandag og kan bli å finne fram til fredag før påske.

– Vi gjør dette for å markere den milepælen det er at vi snart passerer 100.000 solgte koffertene siden lanseringen for fire år siden, sier markedssjef Silje Netskar i ESSVE Norge.

ESSBOX-systemet består av en koffert som gjennom en slags «legoprinsipp» har plass til flere robuste plastbokser til både spiker, skruer og muttere. Plastboksene er solide og tåler vann uten at de går i oppløsning.

SMARTERE OG PENERE PIPER

Icopals nye monteringssystem for stål-piper gir raskere montering og et penere resultat. Skjemmende skjøtebånd er historie, skriver produsenten i en pressemelding.

Monteringen er som et rør i rør-system der den ene delen føres inn i den andre. Det gir et mer nøyaktig resultat og kortere montering med færre finjusteringer. Med den nye stålpipa kan ildstedet monteres hvor man vil. Den har god trekk og passer til alle typer brensel. Det nye konseptet er i første omgang til toppmontert pipe, men kommer senere også til bakmontert.

OPPDATERER PROFFMODELLENE

Nå fornyer DeWalt sin børsteløse serie 18V XR Generasjon 2 med en drill, en slagdrill og en slagtrekker. De tre nye modellene: DCD791 drill, DCD796 slagdrill og DCF887 slagtrekker lanseres som svar på håndverkeres ønske om kraftigere, mer holdbare og smidige verktøy som er enkle å håndtere.

Produktforbedringene i den nye serien er kraftige børstefrie motorer som gir høyere hastighet og større kraft i en mengde ulike funksjoner, lettere og mer kompakte maskiner, og sterkere innebygd LED-belysning.

De tre nye modellene leveres med 18V, 2.0 Ah, 5.0 Ah og Bluetooth batterier.

SETTER NY ISOLASJONSSTANDARD IGJEN

Tre år etter at Proff 35 ble lansert som Glavas standardprodukt, kommer Proff 34, forteller produsenten på egne nettsider.

– Nå har vi tatt hovedproduktet vårt ett steg videre. Det gir mulighet til å isolere norske bygg enda bedre, sier Henrik Norland, produksjef for Bygg i GLAVA på nettsidene.

Som navnet tilsier, får det nye standardproduktet lambdaverdi 34.

Store investeringer i produksjonsanleggene i Stjørdal og Askim gjør isolasjonsprodusenten i stand til denne videreutviklingen.

LETTERE GIPS MED SAMME EGENSKAPER

Norgips har lansert en «Light board» som er 25 prosent lettere enn standard plater.

Likevel er den like brannhemmende og lyddempende som vanlige gipsplater.

Den lettere gipsplata regnes som spesielt godt egnet til rehabilitering. Monteringen blir lekende lett, ifølge Norgips' presentasjon.

Linda Hansen som er tømrer, har brukt denne plata i oppussing av kontorer i København lufthavn i Danmark.

Hun har følgende godord om den: – De er mye enklere å håndtere og montere, siden man kan løfte dem opp med hendene. Da føles en vegg som denne plutselig ikke så lang, sier hun og peker på en av de lange korridorene hun har vært med på å sette opp.

Råsterk med SuperFix

SuperFix monterer med stor styrke. Bortimot alle materialer. Inne og ute. Tåler en konstant belastning opp til 5000 kg/m². www.casco.no

BRANSJEREGISTERET

TIL KALKULATOREN

Hva er dine planer for 2016?

- Kalkulere smartere
- Innhente priser mer effektivt
- Anvende BIM-metodikk når mulig

Les mer på www.isy.no
stig.solem@norconsult.com | 454 04 650

ISY ByggOffice

Norconsult
Informasjonssystemer

Best på forsikring og garantier for håndverkere!

Byggmesterforsikring

Mange om beinet?

For kun kr 360,- kan du gi dine ansatte et eget abonnement på tidsskriftet **Byggmesteren**. Ring **23 08 75 78**.

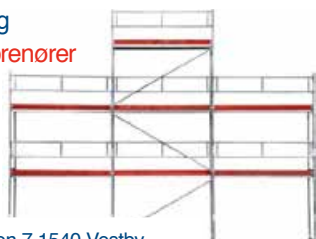
Forutsetter et hovedabonnement. Dette koster ordinært kr. 590,-

Har du flyttet?

Husk å gi melding om adresseendring til Byggmesteren!

Byggmesteren
Boks 5475 Majorstuen, 0305 Oslo
Tlf: 23 08 75 78 Faks: 23 08 75 50
post@byggmesteren.as

Komponer din egen pakkeløsning
Benyttes av ledende stillasentreprenører
Enkel og fleksibel montering
Robust lettstillas i aluminium
Typegodkjent av Arbeidstilsynet

INSTANT
NORGE AS

Deliveien 7, 1540 Vestby
www.instant.no / post@instant.no / 23 19 11 00

NORSK PRISBOK norskprisbok.no

Bestill før prisøkning. Fra 29. feb. er ny pris 1790 kr (nå 1490 kr).

© Jiri Havran

NORDVESTVINDUET
DIN KOMPLETTE VINDUS- OG DØRPRODUSENT

www.nordvestvinduet.no

BYGGMESTERFORBUNDET MEDLEMSKAP LØNNER SEG!

Telefon: 23 08 75 77 E-post: hei@byggmesterforbundet.no
www.byggmesterforbundet.no

Byggdata • 24 14 66 30 • post@byggdata.no

Kalkulasjon - Raskt • Enkelt • Pålitelig

BYGGASSISTENTEN
Brukervennlig
kalkulasjonsprogram
for fagfolk

GEOMETRA
Mengdeberegning
direkte fra PDF

ARCHLinexp
3D
DAK verktøy
på norsk

Annonser i Byggmesteren på nett?

Kontakt Anne-Grethe Krogdahl
på agk@byggmesteren.as
eller 23 08 75 70

Annonsér i Bransjeregisteret!

Ta kontakt med Anne-Grethe Krogdahl
på telefon 23 08 75 70 eller send en e-post til:
agk@byggmesteren.as

Snekkerverksted KJØKKEN - BAD - GARDEROBE SPESIALINNREDNINGER

AUSTVOLL
TRE & DESIGN

Aust Voll Tre & Design
Heigreveien 148, 4312 Sandnes Tlf: 51 66 11 34
E-post: post@austvoll.no www.austvoll.no

Faglig uråd

Livet er slik innrettet at man noen ganger blir involvert i ting man kunne tenke seg å slippe. Bare ved å få henvendelsen, risikerer man å bli med på laget og spille rollen som alibi.

Byggmesterforbundet er anmodet om å kommentere en såkalt utviklingsredegjørelse utarbeidet av Faglig råd for bygg- og anleggsteknikk. Faglig råd hadde fått i oppdrag av Kunnskapsdepartementet å gjennomgå og foreslå endringer i tilbudsstrukturen innen yrkesfaglige utdanningsprogram.

Oppdraget var betimelig da utviklingen i byggenæringen og regelverksendringer skjer i et stadig raskere tempo. Likevel er det grunn til å stille spørsmål om tilnærmingen da det kan synes som om Faglig råd har ønske om å splitte opp, og spesialisere fag og utdanninger. Som følge av utviklingstrekk, kan det i noen tilfeller være rett, men for de fleste fag vil det være mest riktig å lære hele fagområdet, og deretter eventuelt bygge videre på dette med å spesialisere og spisse seg innenfor segmenter.

Tømrerfaget er et stort og bredt fag og favner utførelse av trekonstruksjoner. I løpet av arbeidskarrieren til en tømmer vil denne etter all sannsynlighet ha fått bruk for all kunnskap i utdanningen, og utført det meste av arbeidsoperasjoner tømrerfaget dekker. Faget har blitt mer omfattende, men løsningen på dette ligger ikke i å splitte opp faget, men bedre utdanningen gjennom yrkesretting av teorien og vekslings mellom praksis og teori i hele utdanningsløpet. Tømrerfaget må holdes samlet som ett fag også i fremtiden. Mindre nisjer innen tømrerfaget vil være tjent med å ha fagarbeidere med grunnleggende forståelse for sammenhengene og hele det faglige spennet.

For meg peker rapporten fra Faglig Råd overraskende i en annen retning enn næringens krav de senere år om vekslingsmodellen som en ny retning for yrkesutdanningen.

I tillegg til at vekslingsmodellen er den beste metoden for å lære praktiske fag, må utdanningstilbudet organiseres og dimensjoneres med den kapasitet som skal til for å tilpasses samfunnets og de ulike bransjers behov for kompetent arbeidskraft. Vi må bort fra en situasjon hvor elevenes ønsker skal være førende for utdanningssektoren. Oljealderen er på hell, festen er over, og alle historiene om avvikling av yrkesfaglinjer til fordel for «dans og drama» må nå opphøre.

Det er også slik at utdanningen i byggfag henger sammen med byggeregler. En oppsplitting av fag vil ha konsekvenser for ansvarsbelagte arbeidsområder. Det er forhåpentligvis ikke tilsiktet fra Faglig råd at den retning som foreslås kan ses på som en tilpasning til andre land, istedenfor å vektlegge nasjonale behov gjeldende fagenes innhold. Kursendringen kan på sikt få store konsekvenser i forhold til norske bedrifters rammevilkår og næringsgrunnlag. Det registreres en betydelig uro også i andre bygghåndverksbransjer i forhold til dette.

Fagstrukturen må bygge på få og robuste fag. Det er dette, og ikke nisjeutdanning, som er grunnlaget for omstillingsevne i fag og bransjer. Så er det slik at det kan være behov for en formalisert kompetanse innenfor ulike nisjer, og det vil være positivt hvis dette dokumenteres i et system med yrkesbevis. Problemet oppstår når Faglig Råd tukler dette til innenfor de ulike fags læreplaner.

Tidligere var de faglige råd innenfor yrkesutdanningen mer sektorisert og bransjene var direkte representert i rådene. Etter en rasjonalisering for noen år tilbake, ble disse i betydelig grad mer bransjeovergripende. I denne saken sitter de såkalte «fageierne» på tribunen og blir invitert til å spille i ekstraomgangene på et tidspunkt hvor kampen egentlig er ferdig spilt. ☒

FIAs HJØRNE

AV **FRANK IVAR ANDERSEN**
DAGLIG LEDER
BYGGMESTERFORBUNDET

I løpet av arbeidskarrieren vil en tømmer få bruk for all kunnskap i utdanningen, og måtte utføre de fleste av arbeidsoperasjoner.

BYGGMESTEREN MEDIPLAN

16

PRISER OG STANDARD ANNONSEFORMATER

2/1 SIDE

(385 x 260 mm)

4 farger: kr. 32.900,-

1/2 SIDE HØYDE

(90 x 260 mm)

4 farger: kr. 16.900,-

1/3 SIDE BREDDE/HØYDE

(185 x 87 / 58 x 260 mm)

4 farger: kr. 11.900,-

1/4 SIDE SPALTE

(43 x 260 mm)

4 farger: kr. 9.300,-

1/1 SIDE

(185 x 260 mm)

4 farger: kr. 23.700,-

1/2 SIDE BREDDE

(185 X 130 mm)

4 farger: kr. 16.900,-

1/4 SIDE BREDDE/HØYDE

(185 x 65 / 90 x 130 mm)

4 farger: kr. 9.300,-

1/8 SIDE BREDDE/HØYDE

(90 x 65 / 43 x 130 mm)

4 farger: kr. 7.100,-

Alle priser eks mva.

UTGIVELSER 2016

Utg.	Materiellfrist	Utgivelse
1	5. januar	19. januar
2	2. februar	16. februar
3	1. mars	15. mars
4	5. april	19. april
5	29. april	19. mai
6	30. mai	14. juni
7	9. august	23. august
8	6. september	20. september
9	4. oktober	18. oktober
10	7. november	22. november

OPPLAG

Godkjent opplag: 5.823

lhht. Fagpressens Mediekontroll

BILAGSPRISER

Bilagskategori	Pris	
2 sider løst bilag	kr. 16.500,-	Stifting, plast-pakking og porto beregnes i tillegg. Alle priser eks mva.
4 sider løst bilag	kr. 29.800,-	
8 sider løst bilag	kr. 35.100,-	
4 sider stiftet bilag	kr. 25.200,-	
8 sider stiftet bilag	kr. 29.800,-	

SPESIALPLASSERING/ANNET

Omslagsside 2	kr. 29.200,-	Byråprovisjon: 5 %
Omslagsside 3	kr. 28.100,-	Formidlingsgodtgjørelse: 2 %
Bakside	kr. 31.600,-	Alle priser eks mva.

Annonsemateriell sendes: jan@almaasdesign.no

BYGGMESTEREN

Postadresse: Postboks 5475 Majorstuen, 0305 Oslo

Besøksadresse: Sørkedalsveien 9

Sentralbord: 23 08 75 00 Faks: 23 08 75 50

Internett: www.byggmesteren.no

Annonser: Anne-Grethe Krogdahl

Tlf: 23 08 75 70 E-post: agk@byggmesteren.no

Grafisk utforming: Almås Design

Materiell sendes: jan@almaasdesign.no

PRISER NETTANNONSERING

TOPPBANNER, 768 x 150 piksler, kr. 6.200,- pr. uke

TOPPKNAPP, 180 x 150 piksler, kr. 3.100,- pr. uke

SKYSKRAPER, 180 x 500 piksler, kr. 2.300,- pr. uke

SKYSKRAPER, 180 x 250 piksler, kr. 1.600,- pr. uke

SKYSKRAPERKNAPP, 180 x 125 piksler, kr. 1.100,- pr. uke

NETBOARD, 468 x 400 piksler, kr. 3.200,- pr. uke

NETBOARD-STRIPE, 468 x 100 piksler, kr. 1.600,- pr uke

Alle priser eks mva.

BYGGMESTEREN TEMAPLAN 2016

0116

Nye måleverktøy - like gode?

Laseren er for lengst blitt allemannseie. Det samme er smarttelefonen med app-en som gjør mobilen til et måleverktøy, en lasermåler, et vaterpass og en støymåler. Gjør app-ene samme nytte og kan de være like presise?

MATERIELLFRIST: 5. JANUAR

0316

Termografering som hjelpemiddel

Termografering kan være et nyttig hjelpemiddel når boliger skal energirehabiliteres. Det kan bidra til å avsløre lekkasjer slik at de rette tiltakene kan settes inn. Hvor vanskelig er det å gjøre slike målinger, og hvor kostbart må utstyret være?

MATERIELLFRIST: 1. MARS

0516

Vindus- montering/ takvinduer

Å montere takvinduer riktig, er visst ikke så vanskelig – bare man følger anvisningene. Går det galt, kan det resultere i reklamasjoner og omfattende reparasjoner. Vi blir med tømrere som monterer vinduer slik at de holder tett selv i regntunge netter.

MATERIELLFRIST: 29. APRIL

0716

Grunnmurer og grunnmursløsninger

Nye løsninger med EPS-isolasjon og forskaling i ett, gjør sitt inntog i markedet. De gjør det mulig for byggmesteren å bygge grunnmuren selv. Er løsningene så raske og effektive som de ser ut til og blir resultatet like godt som mer tradisjonelle løsninger?

MATERIELLFRIST: 9. AUG.

0916

Bedre isolasjon til nye krav

De siste års stadig strengere krav til redusert varmetap fører som regel til tykkere konstruksjoner og dermed tapte arealer i bygningene. Kjente isolasjonsprodukter forbedres for å begrense dette, og nye kommer til. Hvor gode er de mest ekstreme kvalitetene å jobbe med og hva holder de til over tid?

MATERIELLFRIST: 4. OKTOBER

Pust ut!

SUDOKU 0216

LETT:

6			8		2	1		7
	8		6	9			4	3
	2	4			7		9	
		3	1	6				
9	5			2	8	4	3	
4								2
		2			1			
	6	1	4	7		3		5
				8				4

© Bulls

VANSKELIG:

		8						
				3		7		
3	6				4			8
	7		4		9			
					5	4	8	
6		5			3		2	
		3	7	6			5	
5		6						
	2		5		8		3	

© Bulls

Fyll ut de tomme feltene slik at både de lodrette og vannrette radene, samt hver av boksene med 3 x 3 felter, inneholder alle tallene fra 1 til 9.

**Vinner kryssord
nr. 10-15**

Aage Bakken,
2317 Hamar

LØSNING:

LETT:

1	2	3	4	5	6	7	8	9
2	3	4	5	6	7	8	9	1
3	4	5	6	7	8	9	1	2
4	5	6	7	8	9	1	2	3
5	6	7	8	9	1	2	3	4
6	7	8	9	1	2	3	4	5
7	8	9	1	2	3	4	5	6
8	9	1	2	3	4	5	6	7
9	1	2	3	4	5	6	7	8

VANSKELIG:

1	2	3	4	5	6	7	8	9
2	3	4	5	6	7	8	9	1
3	4	5	6	7	8	9	1	2
4	5	6	7	8	9	1	2	3
5	6	7	8	9	1	2	3	4
6	7	8	9	1	2	3	4	5
7	8	9	1	2	3	4	5	6
8	9	1	2	3	4	5	6	7
9	1	2	3	4	5	6	7	8

Godt
å høre!

Da den katolske biskopen kom med Hurtigruta til et lite sted nordpå, kom han i snakk med en av de mange som var møtt fram på kaia for å følge med på turisttrafikken. Det var tilfeldigvis byggmesteren på stedet. Byggmesteren så på biskopen og måtte spørre om han hadde hatt det travelt da han kledde på seg i morges, for skjorta var jo bak-fram? – Nei, smilte biskopen, – den er ikke bak-fram, jeg har den sånn fordi jeg er fader. – Ja, jeg er far til tre, jeg, sa byggmesteren, – men jeg har da skjorta rette veien likevel! – Nei, du misforstår, sa biskopen, like vennlig. – Jeg er fader til tusener. – Ja, sa byggmesteren – da er det ikke skjorta, men buksa du burde ha bak-fram!

Samleperm til BYGGMESTEREN

En stor andel av Byggmesterens lesere arkiverer bladet og tar det fram igjen ved anledning, viser en markedsundersøkelse TNS Gallup har gjennomført for bladet.

Nå kan du bestille samleperm til Byggmesteren! Permen har plass til én årgang, og du fyller selv ut årgangsfeltet på ryggen. Permen koster nå kr 39,- pr stk. i en begrenset periode (vanlig pris 69,-) Mva og porto kommer i tillegg.

**Jeg bestiller _____ stk samleperm til Byggmesteren
til spesialpris kr 39,- (Mva og porto kommer i tillegg)**

Navn: _____

Adresse: _____

Postnummer: _____ Poststed: _____

Telefon: _____ E-post: _____

Klipp ut kupongen og putt den i posten. Porto er allerede betalt.

Du kan også fakse kupongen til **faksnummer: 23 08 75 50**,

ringe: 23 08 75 78 eller sende **e-post til: post@byggmesteren.as**

Adressaten betaler
for sending i Norge

Distribueres av
Posten Norge

BYGGMESTEREN

BYGGFORLAGET AS

Svarsending 2132

0091 Oslo

KLIKK HER
FOR MER INFO

Fotos: Shutterstock

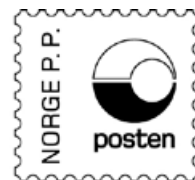
Mange om beinet?

For kun kr 360,- kan du gi dine ansatte et eget abonnement på tidsskriftet Byggmesteren slik at de også kan holde seg oppdatert på tømmerbransjen. Bestill flere abonnement på aah@byggmesteren.as eller ring **23 08 75 78**.

Forutsetter et hovedabonnement. Dette koster ordinært kr. 590,-

BYGGMESTEREN

Du bygger

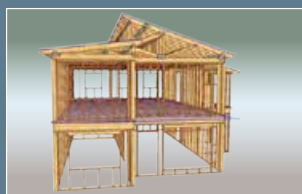
- Vi tar oss av resten

“Konstruksjons-
pakker
- det er bindingsverk
på millimeteren,
på brøkdelen
av tiden.”

Salgsansvarlig tømrer i Urbanhus,
Johan Wathne

OPTIMERA BYGGSYSTEMER - KONSTRUKSJONSPAKKER

Bygg mer med samme bemanning med konstruksjonspakker fra Optimera og Montér. Motta ferdigkappede stendere, sviller, losholt, dragere og bjelker på byggeplassen. Alt er pakket, merket og stablet i riktig rekkefølge. Det følger med monteringsanvisning og 3D-tegninger.

- Bygget blir raskere tett
- Unngå feil og spar tid
- Egne produksjonsanlegg i Norge
- Bygg flere hus på kortere tid

- Mindre svinn og avfalls-
håndtering
- Vi tar ansvaret for statikken
- Tekniske tjenester

KLIKK HER
FOR MER INFO

OPTIMERA
optimera.no

Montér